

Šiame numeryje:**Bažnyčia Lietuvoje**

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	2
Švč. Mergelės Marijos Gimimo atlydai Šiluvoje	3
Vilniaus jėzuitų gimnazija minėjo savo atkūrimo 10-ąsias metines	5
Pradėtas Dievo tarnaitės Barboros Umiastauskaitės (Žagarietės) beatifikacijos bylos procesas	8
Trečiasis piligriminis žygis Kryžių kalnas – Šiluva	9
Kun. Kazimieras Ambrasas SJ Dievo tarnaitės Barboros Žagarietės beatifikacijos byla	10

Homilijos

DIDYSIS ĮSAKYMAS 30 eilinis sekmadienis (A)	12
--	----

Ganytojo žodis

Kardinolo Audrio Juozo Bačkio pamokslas Šiluvoje	13
Kaišiadorių vyskupo J. Matulaičio žodis dėl tikybos pamokų ir pasirengimo įkrikščioninimo sakramentams	15

Straipsniai

Kardinolas Joseph Ratzinger KUNIGŲ TARNYSTĖ IR GYVENIMAS	16
---	----

Bažnyčia pasaulyje

Arkivyskupas Lajolo: krikščionims nepakankamai atstovaujama Europos politikoje	22
Po uragano Vatikanas reiškia solidarumą JAV	22
Lenkų ir vokiečių vyskupai patvirtino susitaikinimo siekį	22
Benediktas XVI pabrėžė Šventojo Rašto skaitymo reikšmę	23
Skelbiamas paskutiniųjų Jono Pauliaus II dienų protokolai	23

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Rugsėjo 20–21 d. Telšiuose vykusiame Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenariniame posėdyje dalyvavo visi Lietuvos vyskupai ordinarai ir augziliarai. Kartu su Lietuvos vyskupais posėdžiavo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas ir naujai paskirtas nuncia-tūros patarėjas kun. André Sampaio de Oliveira.

Posėdžio metu vyko LVK vadovybės ir komisijų bei tarybų pirmininkų rinkimai, nes pasibaigė ankstesnių vadovų kadencijos. Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininku trejų metų kadencijai išrinktas Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. LVK vicepirmininku tam pačiam laikotarpiui išrinktas Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis, o trečiuoju Nuolatinės tarybos nariu – Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila. Generalinio sekretoriaus pareigas toliau eis mons. Gintaras Grušas.

Visuomenės informavimo priemonių komisijos pirmininku išrinktas arkiv. S. Tamkevičius, nariais patvirtinti kard. A. J. Bačkis ir Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas. Švietimo komisijai vadovaus kard. Bačkis, į ją dar įeina Telšių vyskupas Jonas Boruta ir Kauno arkivyskupo augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas. Liturginės komisijos pirmininku išrinktas vysk. J. Boruta, nariais patvirtinti vysk. R. Norvila, vysk. J. Ivanauskas ir Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Juozas Tunaitis.

Ekumeninių reikalų tarybos pirmininku išrinktas vysk. J. Boruta, Jaunimo reikalų tarybos pirmininku išrinktas vysk. R. Norvila, Pasauliečių apaštalavimo tarybos pirmininku išrinktas vysk. J. Ivanauskas, Ryšių su Lenkijos Vyskupų Konferencija tarybos pirmininku išrinktas vysk. R. Norvila, Socialinių reikalų tarybos pirmininku išrinktas arkiv. S. Tamkevičius, Šeimos reikalų tarybos pirmininku išrinktas kard. A. J. Bačkis.

Pagal Vyskupų Konferencijos statutą komisijų nariais gali būti tik vyskupai, o tarybų – ir kunigai bei pasauliečiai. Kitame plenariniame LVK posėdyje tarybų pirmininkai pateiks pasiūlymus, kaip pertvarkyti tarybų darbą, ir narių kandidatūras.

Kun. Rimantas Gudlinkis vyskupams pateikė išvadą apie naująją tikybos mokymo programą, kuri prieš metus buvo aprobuota taikymui eksperimentine tvarka. Programa pakoreguota ir patobulinta pagal šiuo periodu gautus mokytojų ir rengėjų atsiliepimus. Vyskupai vienbalsiai patvirtino programą ir pavedė Lietuvos katechetikos centrui ją taikyti visose mokyklose bei parengti tikybos mokytojus darbui pagal naująsias ugdymo nuorodas. Drauge nutarta reorganizuoti Lietuvos katechetikos centrą ir perkelti jo būstinę iš Kauno į Vilnių. Švietimo komisijai pavesta prižiūrėti reorganizacijos procesą. Naujuoju centro direktoriumi patvirtintas kun. R. Gudlinkis. Jis pradės eiti pareigas centrui persikėlus į Vilnių.

Atsiliepdami į Apaštalų Sosto prašymą, vyskupai apsvarstė konsekracijos formulės vertimų į tautines kalbas įvairavimo problemą. Patvirtinta bendra pozicija, jog priimtinausia Lietuvoje šiuo metu galiojanti formulė.

Vyskupai informuoti apie sunkumus organizuojant Dvišalės Bažnyčios ir valstybės komisijos darbą, kuriuo siekiama įgyvendinti susitarimus tarp Šventojo Sosto ir Lietuvos Respublikos.

Posėdyje svarstytos sakramentų administravimo problemos, kylančios dėl augančio gyventojų mobilumo ir užsienyje ilgesnį laiką gyvenusių lietuvių bei užsieniečių noro tuoktis, krikštyti vaikus, gauti kitus bažnytinius patarnavimus Lietuvoje. Pagal bažnytinę teisę nuolat įsikūręs kitame krašte asmuo laikomas jo nuolatinio gyventoju ir patenka į tą teritoriją apimančios vyskupijos bei parapijos jurisdikciją. Todėl kreipdamasis į Lie-

Šventimai

Kauno arkivyskupija

Rugsėjo 4 d. kunigo šventimai suteikti diakonui **Nerijui Vyšniauskui**, jis išleistas tęsti studijų VDU magistratūroje ir įpareigotas padėti Kauno arkikatedros bazilikos pastoracijoje.

Rugsėjo 6 d. diakono šventimai suteikti **Kastyčiui Šulčiui**, jis paskirtas pastoracinei praktikai į Kauno šv. Juozapo parapiją.

-Kn-

Paskyrimai

Kauno arkivyskupija

Kan. dr. **Petras Smilgys** paskirtas padėti Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos pastoracijoje.

Kun. **Gintaras Pūras** atleistas iš Surviliškio parapijos klebono pareigų.

Kun. **Skaidrius Kandravičius** atleistas iš Raseinių parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Paberžės ir Surviliškio parapijų klebonu.

Kun. **Gintaras Blužas** atleistas iš Kauno šv. Juozapo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Raseinių parapijos vikaru.

Kun. **Remigijus Kuprys** paskirtas Kauno šv. Juozapo parapijos vikaru.

Kun. **Mindaugas Pukštys** paskirtas VDU kapelionu bei įpareigotas padėti Kauno arkikatedros bazilikos pastoracijoje.

Mons. dr. **Artūras Jagelavičius** įpareigotas padėti Kauno arkikatedros bazilikos pastoracijoje.

Prel. doc. dr. **Vytautas S. Vaičiūnas** OFS įpareigotas padėti Kauno arkikatedros bazilikos pastoracijoje.

Kun. dr. **Romualdas Dulskis** įpareigotas padėti Kauno arkikatedros bazilikos pastoracijoje.

Kun. **Kęstutis Kėvalas** įpareigotas padėti Kauno arkikatedros bazilikos pastoracijoje.

Kun. **Ričardas Banys** SDB paskirtas padėti Kauno Gerojo Ganytojo parapijos pastoracijoje.

Kun. **Ladislovas Baliūnas** SJ paskirtas Kauno šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčios rektoriumi.

-Kn-

Vilkaviškio vyskupija

Kun. **Jonas Cikana** atleistas iš Šakių parapijos vikaro pareigų ir išsiųstas studijoms į Romą.

Kan. **Kęstutis Žemaitis** paliktas eiti ankstesnes pareigas ir paskirtas Marijampolės kolegijos kapelionu.

Kun. **Algirdas Kanapka** jo paties prašymu atleistas iš Gražiškių parapijos klebono pareigų.

Kun. **Dainius Gurevičius** atleistas iš Vilkaviškio parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Gražiškių klebonu, įpareigotas padėti sielovados darbe Vilkaviškio parapijoje.

Kun. **Jonas Varkala** atleistas iš Margininų parapijos klebono pareigų, paliktas eiti kitas ankstesnes pareigas ir paskirtas Viršūžiglio (Aukštojos Panemunės parapijos filijos) administratoriumi.

Kun. **Virginijus Gražulevičius** paliktas eiti ankstesnes pareigas ir paskirtas Margininų parapijos klebonu.
-V/k-

Suspendavimas

Rugsėjo 22 d. Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis dekretu 272/05 kun. **Gintautui Stanevičiui** paskelbė suspensą, draudžiančią atlikti veiksmus, kuriems galios gautos kunigystės šventimais arba jurisdikcijos suteikimu.
-Vn-

Mirė kun. Antanas Jurgutis (1914–2005)

Rugsėjo 9 d. mirė Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos altarisas kun. jubil. Antanas Jurgutis.

Kun. Antanas Jurgutis gimė 1914 m. spalio 9 d. Gondlaukės kaime, Mosėdžio parapijoje, Kretingos apskrityje. Mokėsi Mosėdžio pradžios mokykloje, vėliau Skuodo progimnazijoje, 1934–1936 Marijampolės marijonų gimnazijoje, o 1936–1943 m. Kauno kunigų seminarijoje. Kunigu buvo įšventintas 1942 m. gruodžio 19 d.

Kun. Antanas Jurgutis dirbo Grinkiškių, Vosiliškio, Viduklės, Žagarės parapijų vikaru, Skaistgirio parapijos klebonu (1947–1966), Deltuvos parapijos klebonu (1966–1977), Skarulių parapijos klebonu (1977–1981),

tuvos kunigus toks tikintysis turėtų pateikti iš užsienio atsivežtą pažymą, kad yra išklauses pasirengimo Santuokos sakramentui kursus ir jam leidžiama tuoktis ne savo parapijoje. Aptarti vyskupijose galiojančios tvarkos, kas turi išduoti sužadėtiniams pažymėjimus, kad jis/ji nėra susituokęs, -usi, skirtumai. Nutarta laikytis visuotinės Bažnyčios praktikos, pagal kurią tokį pažymėjimą išduoda klebonas tos parapijos, kurioje asmuo buvo pakrikštytas. Tais atvejais, kai krikšto įrašai prarasti ar neprieinami, pasitelkiami liudijimai. Taip pat nutarta parengti instrukciją kunigams, kaip šiose srityse konkrečiais atvejais turėtų būti taikoma bažnytinė teisė.

Caritas direktorius kun. Robertas Grigas patvirtintas eiti šias pareigas naujai trejų metų kadencijai.

Patvirtinta CIC vertimo redakcinė komisija, kuriai pavesta parengti spaudai kanonų teisės kodekso vertimą, jos pirmininku paskirtas mons. Gintaras Grušas.

Europos skautų dvasios kapelionu trejų metų kadencijai paskirtas kun. Evaldas Darulis OFM.

Vyskupai svarstė priėmimo į kunigų seminarijas klausimus. Buvo primintos bažnytinės nuorodos, kaip derėtų elgtis, kai dėl stojimo kreipiasi anksčiau kitoje seminarijoje mokėsis kandidatas. Bendrai sutarta, kad labai svarbu išlaikyti aukštus kandidatų savybių vertinimo kriterijus, kad kunigų bei pašaukimų stoka negali tapti atlaidesnio požiūrio į nepakankamą stojančiųjų brandą priežastimi.

Policijos generalinis komisaras Vytautas Grigaravičius kreipėsi į Vyskupų Konferencijos Pirmininką atkreipdamas dėmesį į gausėjančias eismo nelaimes ir prašydamas Bažnyčios pagalbos ugdant eismo dalyvių kultūrą. Vyskupai informuos savo vyskupijų kunigus dėl komisaro prašymo ir paragins juos priminti bendruomenių nariams moralinius principus, gyvybiškai svarbius eismo dalyviams.

Po posėdžio vykusioje vakarieneje vyskupai pasveikino vyskupą emeritą Antaną Vaičių, minintį kunigystės 55 metų jubiliejų.

Kitas plenarinis Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdis bus surengtas lapkričio 24 d. Kaune.

Vyskupų Konferencijos sekretoriatas

Švč. Mergelės Marijos Gimimo atleidai Šiluvoje

Rugsėjo 8–15 d. Šiluvoje vyko Švč. Mergelės Marijos Gimimo didieji atleidai, dar vadinami Šiline. Lietuvos žmonėms melsta krikščioniškojo ir pilietinio sąmoningumo – tokia buvo pagrindinė šių metų atleidų oktavos maldų intencija. Atlaidų išvakarėse, paskutinįjį rugpjūčio sekmadienį, tradiciškai į Šiluvą ėjo piligrimų procesijos. Kaip įprasta, maldininkų eisenai iš Tytuvėnų vadovavo vyskupas Eugenijus Bartulis, nuo Raseinių pusės – arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Ši eisenų į Šiluvą diena skirta padėkai už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Vidurdienį bazilikoje aukotose šv. Mišiose per du tūkstančius abiejų procesijų piligrimų drauge meldėsi už tremtinius bei visus kentėjusius už laisvę. Liturgijai vadovavęs bei homiliją pasakęs arkiv. S. Tamkevičius maldininkams pranešė apie pradedamą pasirengimą po keletrių metų švėsiams reikšmingiems jubiliejams: 2007 m. sukaks 550 m. nuo pirmosios Šiluvos bažnyčios pastatymo, o 2008 metais iškilmingai minėsi me Švč. Mergelės Marijos apsireiškimo Šiluvoje 400 m. jubiliejų.

Tądien bei kasdien per visą atleidų savaitę arkiv. S. Tamkevičius piligrimams skelbė, kad pasitinkant jubiliejų numatoma ne tik atlikti didelius

bazilikos ir Apsireiškimo koplyčios restauracijos darbus, bet ir įgyvendinti dar prieškarinio sumanymą – sujungti šias Šiluvos šventoves vientisa aikšte, kurioje numatoma įrengti Rožinio slėpinių koplytėles. Tačiau, pasak ganytojo, „svarbiausia ne mūrinės bažnyčios atnaujinimas, bet mūsų širdžių šventovių atgaivinimas <...> Be to, rengimasis didžiajam Šiluvos jubiliejui pasitarnaus ne tik Dievo Motinos garbės iškėlimui, bet ypač padės įsisąmoninti, ką Lietuva ir vietinė mūsų Bažnyčia yra gavusios per Šiluvoje apsireiškusios Švč. Mergelės Marijos rankas“.

Arkivyskupo S. Tamkevičiaus teigimu, Šiluvos Dievo Motinos globa mūsų kraštui labiausiai išryškėja pačiais sunkiausiais istorijos laikotarpiais. Nors nuo XV a. vidurio Švč. Mergelės Marijos Gimimo šventė traukdavusi daugybę žmonių net iš tolimiausių apylinkių, tačiau jau XVI a. Katalikų Bažnyčiai Lietuvoje atėjo sunkūs laikai, nes iš Prūsijos per ano meto įtakingus žmones atkeliavęs karingas protestantizmas siekė sunaikinti katalikišką šaknis, taip pat ir pagarbą Dievo Sūnaus Motinai Marijai. Šiandien tarp broliškų krikščionių Bažnyčių vyksta draugiškas dialogas, bet anuomet nebuvo tarpusavio supratimo – XVI a. viduryje Šiluvoje net nugriauta tikinčiųjų gausiai lankoma bažnyčia, o katalikų tikėjimas žmonių širdyse pamažu geso. 1608 metais apsireiškusi Švč. Mergelė ne tik Šiluvos piemenėliams priminė, kad šioje vietoje per amžius buvo garbinamas jos Sūnus. Po šio įvykio katalikų tikėjimas Lietuvoje vėl atgijo.

Carinės Rusijos priespaudos metai Katalikų Bažnyčiai Lietuvoje ypač sunkūs. Siekta žmones demoralizuoti ir supravoslavinti: drausta net maldaknyges spausdinti lietuviškomis raidėmis, o katalikų tėvų vaikai mokyklose privalėjo mokytis pagarbos carui ir stačiatikybės. Caro valdžios pusėje buvo jėga, o Bažnyčios pusėje – silpni, bemoksliai žmonės. Per Šilinių atlaidus į dangų kilo šių žmonių maldos, o knygnešiai aprūpindavo maldininkus iš Prūsijos atvežtomis maldaknygėmis ir lietuviška literatūra. Šiluva tapo vieta, kur buvo gyvas ne tik tikėjimas ir pagarba Dievo Motinai, bet ir pasipriešinimo carinei politikai nuotaikos. Arkiv. S. Tamkevičius pabrėžė: „Laimėjo ne jėga, bet dvasia: galinga caro imperija subyrėjo, o Lietuva 1918 m. tapo laisva ir nepriklausoma“.

Per penkiasdešimt metų trukusį sovietmetį su Bažnyčia buvo kovojama dar aršiau, nes ji trukdė okupantams žmones paversti klusniais totalitarinio režimo sraigteliais. Sovietų valdžia ypač didelį dėmesį skyrė maldininkų labiausiai lankomoms vietoms: sunaikintos Vilniaus Kalvarijos, Kryžių kalnas prie Šiaulių, o Šiluvoje siekta visais būdais apriboti maldininkų srautą. „Buvo laikas, – priminė arkivyskupas, – kai Šiluvoje valdžia leisdavo aukoti Mišias tik anksti rytą, o kaimyninių parapijų kunigams nevalia būdavo net išpažinčių klausyti. Nepaisant visokiausių draudimų ir varžymų, žmonės vyko į Šiluvą pavieniui ir organizuotai bei meldė laisvės Lietuvai. Ne kur kitur, bet čia, Šiluvoje, šviesaus atminimo kardinolas Vincentas Sladkevičius paaukojo Švč. Mergelės Marijos globai į laisvę kylančią Lietuvą, o po kelerių metų iš Tėvynės išvažiavo paskutiniai sovietų tankai ir atvyko Šv. Tėvas Jonas Paulius II. Taigi Šiluva drauge su Lietuva atgimė tris kartus“, – baigdamas sakė arkiv. S. Tamkevičius. Tačiau ganytojas atkreipė tikinčiųjų dėmesį, kad dabartis kelia labai didelį nerimą dėl mūsų Tėvynėje vykstančių reiškinų. Todėl jis kvietė maldininkus ir šiandienės mūsų Tėvynės Lietuvos globą patikėti Švč. Mergelėi Marijai, Dievo Sūnaus ir mūsų visų Motinai.

Šių metų Šiluvos atlaidų oktavos dienos, kaip ir kasmet, buvo skiriamos įvairioms visuomenės grupėms: melstasi už kariuomenę bei kovotojus už laisvę, policijos, teisėtvarkos darbuotojus bei nuteistuosius, už vaikus, jaunimą ir šeimas, už kunigus, vienuolius, taip pat už politikus, valdininkus, žiniasklaidininkus, darbininkus, ūkininkus, verslininkus, medicinos darbuotojus, ligonius. Šeimoms skirtos dienos vakaro pamaldose pirmąsyk melstasi už vienišuosius.

Seredžiaus parapijos klebonu (1981–1998). Nuo 1998 m. iki mirties buvo Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos altaris.

Kun. jubil. Antanas Jurgutis palaidotas rugsėjo 12 d. Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos bažnyčios šventoriuje.

-Kn-

Mirė kun. Juzef Švabovič (1978–2005)

Rugsėjo 4 d. apie 23 val. autoavarijoje žuvo Vilniaus arkivyskupijos Šalčininkų parapijos vikaras kun. Juzef Švabovič.

Tai labai skaudi netektis, nes vos prieš penkis mėnesius teko palaidoti taip pat autoavarijoje žuvusį kartu su kun. Juzefu į kunigus įšventintą, tais pačiais metais ir tą patį mėnesį gimusį Šalčininkų vikarą kun. Janušą Andruškevič.

Kun. Juzef Švabovič gimė 1978 m. vasario 6 d. Novosadų kaime, Medininkų parapijoje, Šalčininkų r., valsčių šeimoje. Kunigystei rengėsi Lenkijoje, Radomo kunigų seminarijoje, bet pareiškė norą sielovadinį darbą dirbti Lietuvoje.

Diakono ir kunigystės šventimus gavo Vilniuje. Kunigu įšventintas 2003 m. vasario 22 d. Dirbo Rudaminos, Vilniaus šv. Juozapo parapijoje, o š. m. liepos 12 d. paskirtas Šalčininkų parapijos vikaru. Po atostogų, rugpjūčio 14 d., jis ten ir nuvyko. Pavadavo iki rugsėjo 3 d. atostogauti išvykusį kleboną. Sekmadienio vakarą paaukojęs jaunimui skirtas Mišias, paprašė kleboną leisti nuvykti aplankyti draugų. Grįždamas apie 23 val. žvyrkelyje Medininkai – Turgeliai posūkyje nesuvaldė mašinos, jai besiverčiant žuvo.

Velionis rugsėjo 5 d. buvo pašarvotas Vilniaus šv. Juozapo parapijos koplyčioje, o kitą dieną po iškilmingų Mišių pervežtas į Medininkų parapijos bažnyčią. Palaidotas rugsėjo 7 d. Medininkų parapijos kapinėse.

Laidotuvėse dalyvavo ir Mišių šventimui vadovavo kardinolas arkivyskupas Audrys Juozas Bačkis, taip pat koncelebravo jo pagalbininkas vysk. Juozas Tunaitis, 74 kunigai, dalyvavo labai daug jaunimo, delegacija iš Radomo kunigų seminarijos.

-Vn-

Mokslo metų pradžia Kauno kunigų seminarijoje ir Katalikų teologijos fakultete

Pradedant naujuosius mokslo metus rugsėjo 1 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje švęsta iškilminga Eucharistijos liturgija, kuriai vadovavo arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, kuris taip pat yra Katalikų teologijos fakulteto (KTF) Vytauto Didžiojo universitete (VDU) Didysis kancleris. Homiliją pasakė Kauno arkivyskupo augziliaras bei arkivyskupijos generalvikaras vyskupas doc. dr. Jonas Ivanauskas. Šv. Mišias taip pat koncelebravo vyskupas emeritas Juozas Preikšas bei per dvi dešimtis kunigų, daugiausia – KTF ir Kauno kunigų seminarijos (KKS) vadovai bei dėstytojai. Pamaldose gausiai dalyvavo ir VDU vadovybė, studentai bei seminaristai.

Pamokslo metu vysk. J. Ivanauskas atkreipė dėmesį, jog nūdien sparčiai besivystantis mokslas ir įvairios modernios technologijos sudaro galimybę žmogui apvaldyti pasaulį, palengvinti žmogaus gyvenimą. „Tačiau žmogaus prigimtis, blogio pažeista, visais laikais buvo ir lieka atvira įvairiomis formomis besireiškiančiai mirties kultūrai, kuri tuos pačius gėriui kurti skirtus pasiekimus gali panaudoti blogam“, – sakė vyskupas. Jis pabrėžė, kad žmogui reikia Dievo, kuris sukūrė pasaulį su laikų kaita ir daiktų įvairove, to Dievo, kuris sukūrė žmogų pagal savo paveikslą ir panašumą. O universitetas, ganytojo teigimu, savo prigimtimi išreiškia mokslų pilnatvę ir visumą – nuo pat ankstyviausių išstakų čia siekta puoselėti ir išreikšti žmogaus ir visuomenės harmoniją. „Mūsų dienomis, tikslųjų, gamtos, socialinių ir humanitarinių mokslų universitetinė harmonija gali ir turi pasitarnauti žmonijai, statančiai Europos ir viso pasaulio žmonių namus“, – baigdamas homiliją sakė vysk. dr. J. Ivanauskas.

Mokslo metus Katalikų teologijos fakultete pradėjo kiek daugiau nei trys šimtai studentų. Kunigų seminarijoje naujuosius mokslo bei dvasinio ugdymo metus pradėjo aštuonios dešimtys seminaristų. Parengiamajame KKS kurse Jono Pauliaus II namuose Šiluvoje pašaukimo tyrimo metus pradėjo dvylika kandidatų. Beje, nuo šių mokslo metų į Kauną atvyko studijuoti ir Vilkaviškio vyskupijos klierikai. Taip pat nuo šių metų KKS sugrįžta prie

Visą atlaidų programą, kiekvienos dienos pagrindinės Eucharistijos liturgijos homiliją, kurią, kaip įprasta, sakydavo įvairių Lietuvos vyskupijų vyskupai, galima rasti internete: www.siluva.lt. Šioje svetainėje taip pat galima rasti išsamią istoriją bei informaciją apie Šiluvos šventovę. „Marijos radijas“ kasdien iš Šiluvos tiesiogiai transliuodavo liturginę katechezę (vedamą kun. Artūro Kazlauskio), pagrindines šv. Mišias ir vakarines pamaldas iš bazilikos. Sekmadienio, rugsėjo 11 d., pagrindines atlaidų pamaldas tiesiogiai transliavo Lietuvos televizija. Kasdien prieš vakarines pamaldas iš Apsireiškimo koplyčios į baziliką eidavo procesija, kurios metu būdavo meldžiamasi rožinio malda; kiekvieną vakarą bazilikoje vykdavo Švč. Sakramento adoracija. Iš rugsėjo 9-osios į 10-ąją Švenčiausiasis buvo adoruojamas visą naktį.

Apibendrinamas šių metų Šilinės atlaidus Šiluvos klebonas Erastas Murauskas sakė, kad kiekvienais metais maldininkų čia, regis, ne mažėja, o gausėja, priešingai pesimistams, maniusiems, kad atlaidai – tai jau atgyvenusi, praeities tradicija. Antai įsimintiniausios atlaidų akimirkos buvusios Jaunimo diena, kuri prasidėjo rugsėjo 9 d. (penktadienį) vakare vigilija ir tęsėsi šeštadienį: daug kam ilgam įstrigo naktinė beveik tūkstantinės jaunimo minios procesija su Švč. Sakramentu aplink Šiluvą, koncertas, kuriame drauge su jaunimu tikro „repo“ ritmu prabilo ir tik ką iššventintas diakonas! O kur dar didesnis nei tūkstančio jaunųjų piligrimų būrys, po trijų dienų žygio pėsčiomis atvykęs į Šiluvą sekmadienio popietę iš Kryžių kalno.

Rugsėjo 11-ąją, sekmadienį, šeimoms skirtą dieną, pagrindinėms Mišioms vadovavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis (homilijos tekstą žr. 13 p.). Sausakimšoje aikštėje priešais baziliką dalyvavo ir didžiulis būrys vaikų – su savo tėveliais ar mokytojais. Tą dieną, kaip įprasta, jiems buvo parengta speciali programa.

Anot Šiluvos zakristijono Sauliaus Kazakauskio, kiekvienais metais per Šilinės atlaidų savaitę komunikantų išdalijama keliais tūkstančiais vis daugiau: antai prieš kelerius metus išdalyta per 33 tūkst., praėjusiais metais – apie 36 tūkst., o šiais metais – arti 40 tūkstančių. Turint omenyje, kad nemaža dalis lietuvių piligrimų vis dar neina komunijos, galima manyti, jog atlaiduose apsilankė kelis kartus daugiau maldininkų. -dch-

Vilniaus jėzuitų gimnazija minėjo savo atkūrimo 10-ąsias metines

Minėdama savo atkūrimo dešimtmetį Vilniaus jėzuitų gimnazija rugsėjo 9–10 d. surengė tarptautinę mokslinę konferenciją „Jėzuitų švietimas: praeitis ir dabartis“. Konferencijos tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į katalikų, būtent jėzuitų, švietimo ypatumus bei jų svarbą šiandieniniame Lietuvos kontekste. Pagrindinis probleminis konferencijos klausimas: „ar mokykla, verčiama atsiliepti į vartotojiškosios visuomenės poreikius, šiandien gali išugdyti visapusišką – dvasingą, intelektualią, gebančią prisiimti vertybinius išipareigojimus, pasirengusią tarnauti kitiems – asmenybę?“

Konferencija pradėta trumpais gimnazijos atkūrimo istorijos skaitymais. Įvadinius žodžius tarė konferencijos garbės svečias J. E. kard. A. J. Bačkis ir Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijolas t. A. Gudaitis SJ. Gimnazijos bendruomenę sveikino Vilniaus miesto savivaldybės Švietimo skyriaus vedėjas J. Skestenis. Pranešimus skaitė JAV Fordhamo universiteto rektorius t. V. Duminuco SJ, Gdynios Pedro Arrupe centro direktorius t. W. Zmudzinskis SJ, t. A. Saulaitis SJ, dr. L. Jovaiša, s. E. Šicaitė ir t. V. Sadauskas SJ. Konferencijos pabaigoje buvo švenčiama Eucharistija, koncertavo Vilniaus jėzuitų gimnazijos choras. Konferencijoje dalyvavo Švietimo ir mokslo ministerijos, Pedagogų profesinės raidos centro atstovai, svečiai iš Alytaus šv. Benedikto vidurinės mokyklos, Kretingos pranciškonų gimnazijos, Utenos „Saulės“ gimnazijos, Vilniaus „Gerosios vilties“ vidurinės mokyklos, Marijampolės marijonų vidurinės mo-

kyklos, Vilniaus licėjaus, Šilutės Vydūno gimnazijos, Kauno jėzuitų gimnazijos; taip pat Vilniaus jėzuitų gimnazijos alumnų asociacijos nariai.

Kard. A. J. Bačkis pasidžiaugė Vilniaus jėzuitų gimnazijos veikla ugdant jaunąją kartą. Kreipdamasis į konferencijos dalyvius jis sakė:

„Brangūs Jėzaus draugijos Tėvai, mieli gimnazijos bendruomenės nariai ir gerbiami svečiai!

Man, kaip Vilniaus arkivyskupui, tenka pasirašyti dešimtis dekretų. Kai kurių sprendimų padariniai vėliau kelia nerimą, kitų rezultatų nesulaukiu arba jie išsitenka rutiniškos kasdienybės vagoje. Ir ne taip dažnai būna, kad galiu su tikru džiaugsmu stebėti, kaip sumanymas, pastanga, kuriai Šventojo Tėvo suteikta galia esu pritaręs, tiesiog akyse iš menko daigelio virsta gražius žiedus kraunančiu ir gausius vaisius vedančiu medžiu. Atkurtosios gimnazijos dešimtmetis liudija, kad Apvaizdos rūpestingai globojama tikrove virto drąsiausios idėjos ir viltys, su kuriomis 1995-aisiais į mane kreipėsi tuometinis Lietuvos jėzuitų provincijolas tėvas Jonas Boruta.

Drauge Jūs švenčiate ir 435-uosius *Collegium Vilnense Societati Jesu* įkūrimo metus. Dėl garbės būti šios mokyklos įpėdiniais su jumis konkuruoja ne bet kokia įstaiga, o Vilniaus universitetas. Tačiau svarbu ne tai, kas turi istorikų įrodomų teisių svarbius praeities įvykius surašyti į savo metraščių. Daug svarbiau, kas istoriją giliau apmąsto ir paverčia šaltiniu bei pagrindu šiandienos veiklai. Svarbiau, kas iš tiesų tęsia garbingas auklėjimo bei mokymo tradicijas, kurias Lietuvoje steigė Tėvai jėzuitai. Ir šia prasme Jūs neturite varžovų.

Maža to, gimnazija yra gyvas įrodymas, koks svarbus yra Bažnyčios vaidmuo švietimo, mokslo ir kultūros srityje. Ne vien buvo svarbus seniai praėjusiais laikais, Viduramžių ar Baroko epochoje, kaip norėtų pavaizduoti sekuliarizuotos kultūros formuotojai, bet ir lieka svarbus mūsų dienomis. Į šią gimnaziją veržiamasi taip pat, kaip ir tuomet, kai ji buvo vienintelė, o ne viena iš septyniadešimties Vilniaus vidurinių mokyklų.

Todėl norėčiau Tėvams jėzuitams, gimnazijos vadovams ir mokytojams bei rūpestingiems tėvams padėkoti ne vien už kantrų, nuoširdų jaunuolių ugdymą, už sąmoningų katalikų, atsakingų, dorų bei išsilavinusių žmonių ugdymą. Esu dėkingas ir už tai, kad Jūsų dėka kur kas lengviau atremti kaltinimus, kuriuos ateizmo, laicizmo, pragmatizmo persmelktas pasaulis meta Bažnyčiai, vadindamas ją atgyvenusia, keliančia nešiuolaikiškus tikslus ir veikiančia pasenusiais metodais. Šimtmečius puoselėtos jėzuitų ugdomojo darbo gairės tebėra tokios pat aktualios ir prasmingos, kaip ir pirmųjų šv. Ignaco Lojolos sekėjų laikais.

Visus sąmoningus tėvus, mokytojus, visus atsakingus žmones jaudina klausimas, kurį ketinate kelti šioje konferencijoje: „ar mokykla, verčiama atsiliepti į vartotojiškosios visuomenės poreikius, šiandien gali išugdyti visapusišką – dvasingą, intelektualią, gebančią prisiimti vertybinius išpareigojimus, pasirengusią tarnauti kitiems – asmenybę?“ Jėzuitų gimnazijos veiklos dešimtmetis liudija – taip, labai sunkiai, bet gali. O konkretesnių paaiškinimų tikimės iš pranešėjų.

Žinoma, keldami aukštus ir sudėtingus ugdymo tikslus susidūrėte su sunkumais, grūmėtės su laikinomis nesėkmėmis, su cinišku tam tikros visuomenės dalies požiūriu: „Leisiu vaiką į elitinę mokyklą, o tas katalikiškas auklėjimas man nerūpi“. Kur kas labiau apmaudu, kad teko ir iki šiol dar tenka politikams, valdininkams įrodinėti, jog katalikai tėvai yra lygūs visuomenės nariai, turintys tokias pat teises

ankstesnės praktikos – seminaristai visas paskaitas klauso nebe VDU auditorijose, bet pačioje seminarijoje. Taip nuspręsta dėl universiteto paskaitų grafiko ir seminarijos gyvenimui būtino ritmo skirtumų.

-dch

Kazlų Rūdos parapijos naujienos

Kazlų Rūdos parapija įsteigta tik 1922 m. kunigo J. Krokininko rūpesčiu. 1925 m. lapkričio 8 d. buvo pastatyta bažnyčia. Jai suteiktas Švč. Jėzaus Širdies titulas. Taigi šiomet bažnyčia švenčia 80-metį.

Rugsėjo 11 d., per Marijos Vardo atlydus, parapija minėjo dar du gražius jubiliejus: prieš penkiolika metų, 1990 m. birželio 17 d., klebono pareigas pradėjo eiti kun. Tadas Vallianas, o 1990 m. rugsėjo mėn. per Marijos Vardo atlydus parapija buvo paaukota Švč. Mergelei Marijai.

Parapijos paaukojimas davė gražių vaisių. 1990 m. Kazlų Rūdoje pradėjo veikti Valančiaus blaivybės sąjūdis, jam priklauso 25 nariai. Valančiukų yra per 200. 1990 m. suburta parapijiečių maldos grupė „Maldos fondas“. Jos nariai (76 žmonės) meldžiasi įvairiomis parapijos intencijomis. 1991 m. pradėjo veikti *Caritas* organizacija, joje dirba 24 savanoriai. *Caritas* patalpose nuo 1997 m. įkurtas Vaikų dienos centras „Šypsniukas“. 1994 m. parapijoje pradėjo veiklą Marijos legionas. 1996 m. įsikūrė charizminė maldos grupė, pavadinta Marijos Paslaptingosios Rožės vardu. Joje yra 12 narių. Nuo 1996 m. gruodžio mėn. leidžiamas parapijos laikraštis „Šviesa“. Dosnių rėmėjų dėka jis platinamas nemokamai (tiražas – 2580 egz.).

Nuo 2001 m. parapijoje kasmet liepos 13 d. švenčiami Marijos Paslaptingosios Rožės atlydai. 2003 m. įkurta Palaimintojo Jurgio Matulaičio draugija. 2004 m. pradėjo veikti VŠJ „Senelių globos namai“. Juose gyvena 15 senelių. 2004 m. rudenį įsisteigė jaunųjų skautų organizacija.

Iškilmingas jubiliejų minėjimas ir Švč. Mergelės Marijos Vardo atlydai rugsėjo 11 d. prasidėjo bažnytinės muzikos koncertu. Koncertavo choras „Viltis“ ir muzikos mokyklos smuikinininkų ansamblis. Šv. Mišias ta proga aukėjo kunigai svečiai V. Grigaravi-

čius, V. B. Sajeta ir A. Kereišis, dalyvavo ir trys parapijos kunigai: klebonas Tadas Vallianas, kun. Ignas Plioraitis, vik. Romualdas Vitkovskis. Sumos šv. Mišių pamokslą pasakė kun. V. B. Sajeta.

Po Mišių kun. A. Kereišis pašventino šventoriuje pastatytą Švč. Mergelės Marijos statulą.

Pasibaigus iškilimėms šalia bažnyčios vyko agapė. Parapijos klebonas apdovanojo aktyviausius parapijos žmones. Visus linksmo Višakio Rūdos kapela „Šaltinėlis“.

-vf-

Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijos naujienos

Rugsėjo 17 d. Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijoje prasidėjo Eucharistijos metų minėjimo iškilmė ir Dievo Motinos Marijos Gimimo atlydai.

Nuo 10 val. mažojoje bažnyčioje buvo adoruojamas Švenčiausiasis Sakramentas. Pavakary vikaras S. Pavalkis pokalbyje su tikinčiaisiais dalijosi mintimis apie Eucharistiją, jos reikšmę mūsų gyvenime. 18 val. prasidėjo konferencija „Eucharistija – Bažnyčios širdis“, jai vadovavo Kauno kunigų seminarijos dvasios tėvas kun. Kęstutis Kėvalas. „Eucharistija – tai auka, maistas ir vaistas. Tai – amžinosios gyvybės palaikymas. Eucharistija gydo sužeidimus, nes nėra nė vieno, kurio siela nebūtų sužeista ir nereikalauj gydymo. Kristus atėjo saviimi gydyti mūsų pačių. Tegul jo atėjimas nebūna veltui“, – kalbėjo kunigas.

Išgydymo ir susitaikinimo pamaldas pradėjęs Šv. Kryžiaus (Karmelitų) parapijos klebonas kun. Emilis Jotkus kvietė tikinčiuosius susimąstyti dėl savo nuodėmių ir atlikti atgailą. Po Eucharistijos šventimo Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios rektorius kun. Kęstutis Rugevičius kiekvieną pamaldų dalyvį atskirai palaimino Švč. Sakramentu. Po to buvo meldžiamasi užtarimo malda, klausoma išpažinčių, parapijos jaunimas šlovino Viešpatį giesmėmis.

Rugsėjo 18 d. 7 val. ryte vėl buvo išstatytas Švenčiausiasis Sakramentas. 8 val. vyskupas emeritas R. Krikščiūnas aukėjo šv. Mišias, po to vyko tyli adoracija. Vėliau klebonas dekanas kun. V. Grigaravičius aukėjo šv.

į valstybinį savo vaikų mokslo finansavimą, kaip ir kiti mokesčių mokėtojai. Belpa tikėtis ir linkėti, kad nebereiks dėl šių dalykų ilgai diskutuoti ir kovoti ateityje.

Pernai minėjome Jubiliejinius šventojo Kazimiero metus. Ir vis prisimenu tą nuostabų vaizdą, kaip nepabūgę šalto lietaus, išbaidžiusio miestiečius, gimnazijos moksleiviai su begaliniu entuziazmu dalyvavo iškilmingoje eisenoje iš Arkikatedros į Šv. Kazimiero bažnyčią, kaip giedojo, dalijo popierines lelijas. Tokie vaizdai arba liudijimai, kurie mane pasiekia apie moksleivių karitatyvinį darbą ligoninėse, prieglaudose, byloja, kad jums iš tiesų pavyksta ugdymą grįsti krikščioniškos laisvės, teisingumo ir meilės dvasia. Pavyksta religinį auklėjimą susieti su visais kitais oficialiosios programos dalykais. O svarbiausia – kad iš tiesų keliate vaikams ir jaunuoliams Kristų kaip gyvenimo idealą.

Dievo palaimos gimnazijai ir visiems ugdytiniais. Dievo palaimos, kantrybės, išminties mokytojams ir ramybės Jūsų šeimoms. Prasmingos konferencijos ir gražios atkūrimo dešimtmečio šventės“.

Pirmąjį pranešimą „Trys Vilniaus jėzuitų gimnazijos. Istorinė apžvalga“ skaitė t. A. Saulaitis SJ ir dr. L. Jovaiša. L. Jovaiša kalbėjo apie istorines trijų gimnazijų kūrimosi ir veiklos aplinkybes, jų panašumus bei skirtumus, ano meto jėzuitų ugdymo ypatumus. Tėvas A. Saulaitis SJ kreipė konferencijos dalyvių žvilgsnius į dabartį, leisdamas dar aiškiau suvokti jėzuitų švietimo tradicijų tęstinumo būtinybę.

Svečias iš JAV t. V. Duminuco SJ kalbėjo apie jėzuitų mokslo įstaigų pasaulinį tinklą 69 pasaulio valstybėse, jėzuitų ugdymo tikslus bei būdų įvairovę. Prelegentas aptarė dviejų svarbių jėzuitų švietimo dokumentų („Jėzuitų auklėjimo pagrindai“ ir „Ignaco paradigma: praktinis pritaikymas“), parengtų Tarptautinės jėzuitų švietimo komisijos, parašymo aplinkybes bei minėtų dokumentų reikšmę jėzuitų švietimui. Taip pat pasidalijo patirtimi, kaip ignaciškojo ugdymo principai, išdėstyti minėtuose dokumentuose, įgyvendinami šiandienos pasaulyje, ypač steigiant mokyklas vaikams iš neturtingų šeimų.

Svečias iš Lenkijos t. W. Zmudzinskis SJ skaitė pranešimą „Jėzuitų mokyklos mokytojas – rengimo ir formavimo principai“. Prelegentas pristatė trejų mokytojo pašaukimo traktavimą: mokytojo žinių teikėjo, mokytojo pranašo ir mokytojo misionieriaus. T. W. Zmudzinskis SJ pabrėžė, kad mokytojas yra panašus į choro dirigentą, tik skiriasi tuo, kad nelaukia aplodismentų; mokytojas misionierius vertingas ne tuo, ką sako, bet dėl to, kas jis yra; mokytojas pranašas geba atrasti mokinius, atrasti tai, ką jie turi vertingiausia.

Vilniaus jėzuitų gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui s. E. Šicaitė aptarė VJG ugdymo turinio specifiką: Ignaco pedagoginės paradigmos taikymą mokymo procese. Prelegentė atkreipė dėmesį, kad paradigma – ugdymo proceso pagrindas. Ji išsamiai pristatė paradigmos sudėtinės dalis: kontekstą, patirtį, refleksiją, veiksmą ir įvertinimą. Pavyzdžiais pagrindė, kad taikant paradigmos metodą organizuojamas mokytojų bei mokinių priėmimas, sudaromi ugdymo planai, planuojamos pamokos.

Vilniaus jėzuitų gimnazijos kapelionas t. V. Sadauskas SJ kalbėjo apie vertybinį ugdymą gimnazijoje. Jis akcentavo kiekvieno mokytojo atsakomybę perteikiant mokiniams krikščioniškąsias vertybes. Be to, gimnazijos sielovados grupė, vadovaujama gimnazijos kapeliono, konkrečia veikla, programomis ir rekolekcijomis siekia ugdyti minėtas vertybes. Kapelionas pristatė dvi svarbias rekolekcijų programas 3 ir 4 klasių mokiniams. Tai „Kairos“ ir TEK. Pirmoji konferencijos diena baigėsi ekskursija po jėzuitų Vilnių, kuriai vadovavo dr. L. Jovaiša.

Antrąją dieną prelegentai atsakė į konferencijos dalyvių klausimus; buvo priimta rezoliucija ir suformuluoti siūlymai Švietimo ir mokslo ministerijai, LR Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui. Konferenciją vedė Vilniaus jėzuitų gimnazijos direktorius br. V. Saulius SJ.

14 val. gimnazijos bendruomenė ir konferencijos dalyviai dalyvavo iškilmingose šv. Mišiose, kurioms vadovavo kard. A. J. Bačkis. Pamoksle jis pabrėžė evangelinę mintį, kad asmuo savo gyvenimo rūmą privalo statyti ant tvirto tikėjimo pamato, tada jis išliks, jokie vėjai jo nesugriaus. Po šv. Mišių konferencijos dalyvius džiugino gimnazijos choras, vadovaujamas L. Abariaus. Programa baigta iškilmingu furšetu, kurio metu gimnazijos direktorius br. Virgilijus Saulius SJ padėkojo prelegentams, įteikė jiems dovanų. Pagerbti bendruomenės nariai, dirbantys mokykloje nuo pirmosios atkūrimo dienos.

-kvs-

Pradėtas Dievo tarnaitės Barboros Umiastauskaitės (Žagarietės) beatifikacijos bylos procesas

Rugsėjo 24 d. Šiaulių katedroje iškilmingu Eucharistijos šventimu buvo oficialiai pradėtas Dievo tarnaitės Barboros Umiastauskaitės (Žagarietės) beatifikacijos bylos procesas. Procesui vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Bylos vedimui buvo paskirti tribunolo nariai: teisingumo delegatu paskirtas kun. Egidijus Venckus, teisingumo gynėju – kun. Saulius Paliūnas, notaru – kun. Tomas Kedušis, vicepostulatoriumi – K. Amburasas SJ, postulatoriumi – Romoje studijuojantis kun. Evaldas Alūza. Pirmoji teismo sesija vyko iškilmingų šv. Mišių metu. Vyskupas Eugenijus Bartulis ir kiti dekretu nominuoti tribunolo nariai prisiekė, kad ištikimai, laikydami tarnybinę paslaptį, vykdys savo pareigas. Pasirašytas dekretas įteiktas mons. Kleopui Jakaičiui. Šv. Mišių aukoje bei bylos procese dalyvavo ir Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Postulatorius kun. Evaldas Alūza trumpai priminė Barboros Žagarietės gyvenimo istoriją.

Barbora buvo stambių Žagarės dvarininkų duktė, gimė 1628 metais. Anksti mirusi motina spėjo mergaitei iškiepyti meilę Dievui. Augdama netikinčioje tėvo ir pamotės šeimoje, Barbora turėjo slėpti savo pamaldumą. Pasakojama, kad į bažnyčią ji eidavo ne taip, kaip visi, o parkritusi ant kelių ir giliai melddamasi. Barbora buvo įstojusi į dominikonų vienuolyną, tačiau ten išbuvo neilgai. Gyvendama Žagarėje labai atjausdavo baudžiauninkus ir visaip jiems padėdavo. Mirė 1648 metais, sulaukusi vos 20 metų. Jos kūnas keistai laikėsi nesuireš, net per gaisrus nesudegęs. Žmonės rengdavo Barboros Žagarietės šventes su iškilmingomis eisenomis. Caro laikais – 1886 metais žandarai, vykdydami valdžios valią, privertė aklinau užmūryti palaidojimo vietą. Tačiau žmonės nesiliovė eiti prie jos kapavietės iš tolimiausių parapijų. Po 11 metų rūšys vėl buvo atidarytas. Tačiau garbingai išsaugoti palaimintosios Barboros palaikų žagariškiams nepavyko. Ne kartą išniekinti, 1963 metais palaikai dingo.

Apie Barboros Žagarietės paskelbimą palaimintąja yra kalbėjęs jau vyskupas Motiejus Valančius. Senojoje Žagarės bažnyčioje buvo įrengtas altorius, vadintas Šv. Barboros vardu. Ten nuo 1833 metų buvo registruoti stebuklingi pagijimai. Kaip padėkos ženklus žmonės kabindavo votus – širdeles, rankeles iš brangaus metalo. Šiuo metu yra žinomi aštuoniasdešimt septyni stebuklai.

Tai pirmoji beatifikacijos proceso byla Šiaulių vyskupijos istorijoje. Šv. Mišių pabaigoje Žagarės klebonas Aldas Vinclovas dėkojo Šiaulių vyskupui už rūpinimąsi Barborą Žagarietę paskelbti palaimintąja ir įteikė puokštę raudonų rožių, simbolizuojančių jaunos merginos gyvenime rodytą gerumą ir pasiaukojimą.

-irat-

Mišias, skirtas Eucharistijos metų minėjimui. „Kristus aukojosi vardan mūsų, todėl prie Viešpaties puotos stalo turim eiti tyra sąžine, atlikę nuoširdžią atgailą“, – per pamokslą gausiam tikinčiųjų būriui akcentavo klebonas. Po to procesijos būdu Švč. Sakramentas buvo perneštas iš mažosios bažnyčios į didžiąją paminklinę šventovę. Čia šv. Mišių koncelebracijai vadovavo vyskupas emeritas J. Preikšas. Mišias koncelebravo Gerojo Ganytojo parapijos kleb. kun. J. Stankevičius, kleb. dek. V. Grigaravičius. Giedojo parapijos choras, vadovaujamas D. Beinartytės.

-bv-

Keliais žodžiais

Marijampolė. Rugsėjo 24 d. Marijampolėje paminėta katalikiškųjų šeimų ir jaunimo pagrindžio veikla ir Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių sesers Marijos Kazimieros Veronikos Beišytės mirties metinės. Aplankyti mirusių pagrindžio veiklos rėmėjų kapai. Marijampolės šv. arkangelo Mykolo bazilikoje Mišias aukojo arkiv. S. Tamkevičius, vyskupai R. Norvila, J. Žemaitis, E. Bartulis bei keletas vietos kunigų. Pamokslą sakė vysk. J. Žemaitis. Po Mišių Marijonų vidurinėje mokykloje vykusiame minėjime apie pagrindžio veikėjus ir ypač apie seserį Veroniką Beišytę prisiminimais dalijosi J. Kadusauskas, ses. Daiva Kuzmickaitė, Gražina Belevičienė, gyd. Emilija Montvilienė, kunigai Arūnas Užupis ir Donatas Jasulaitis, ses. Albina Pajarskaitė. Arkiv. S. Tamkevičius sakė, kad neįsivaizduoja praeities veiklos be seserų, prisidėjusių prie pagrindinės literatūros leidybos, katekizavimo ir t. t. Sunkūs laikai mobilizavo žmones. Seserys šį sunkų egzaminą išlaikė dėl to, kad buvo ryšys su Viešpačiu.

-jkad-

*Nauji leidiniai***Motinėle Nadina. Pasinerk**

septynis kartus: kontempliatyvus žvilgsnis į septynias didžiąsias nuodėmes. – Šiaulių vyskupijos ekonomo tarnyba, 2005. – 206 p.

„Avinėlio užtarėjų“ bendruomenės steigėja Motinėle Nadina Brown knygoje „Pasinerk septynis kartus“ kviečia atsakingiau pažvelgti į septynių didžiųjų nuodėmių – pykčio, pavydo, geismo, puikybės, apsirijimo, tingėjimo ir godumo – galimą poveikį mums bei pateikdama konkrečias priemones ragina ryžtingai su šiomis nuodėmėmis kovoti ir jas nugalėti. Tai knyga, ypač pabrėžianti Tėvo meilę ir Jėzaus atpirkimo tiesą, mūsų širdyse sunaikinančią nuodėmės melą.

Gintaras Beresnevičius.**Naujojo atgimimo išvakarės:**

kontrsekuliarizacijos Lietuvoje kontūrai. – Vilnius: Aidai, 2005. – 130 p.

Kas laukia Lietuvos? Ar šiandienis moralinis, o iš jo plaukiantis politinis pasimetimas nėra tragiškai lemtingas? Kaip išplaukti iš okultizmo ir melagingo dvasingumo akivarų, įtraukiančių vis daugiau žmonių? Visi šie klausimai suplaukia į vieną: kas dar yra sveiko dvasingumo, nevidmainingos moralės ir autentiško žmogiškumo atrama ir kriterijus?

Gintaras Beresnevičius siūlo visai netikėtą ir drauge labai seną atsakymą: tai religija. Ne bet kuri, tik krikščionybė. Ta krikščionybė, kurią regime savo kultūrinėje tradicijoje, savo kasdienoje. Krikščionybė, kurią gavome iš Bažnyčios, ir tai pamiršome.

Trečiasis piligriminis žygis Kryžių kalnas – Šiluva

Tris dienas per tūkstantį piligrimų pėsčiomis keliavo beveik 70 kilometrų iš Kryžių kalno į Šiluvą. Pasikeisdami jie nešė kryžių ir baltą Švč. Mergelės Marijos su kūdikiu statulėlę. Šis jau trečiasis piligriminis žygis – tai auka už jaunimą, kad jis atgimtų, gyventų ir džiaugtųsi be nuodėmės ir blogio.

Maldinga kelionė prasidėjo rugsėjo 9 dienos popietę. Susirinkusį didelį būrį maldininkų iš įvairių Lietuvos vietų, taip pat apie keturiasdešimt Lenkijos lietuvių iš Punsko kelionėje lydėjo Šiaulių vyskupas E. Bartulis.

Jau išsirikiavusiems piligrimams sveikinimo žodį tarė bei išstvermės linkėjo piligriminį kelionį Prancūzijoje organizatorius tėvas F. Pozetto. Svečias džiaugėsi gausiu varginančios kelionės nepabūgusiu jaunimo būriu, linkėjo visiems stiprybės. Pilgriminė kelionė, tėvo Pozetto teigimu, padeda kiekvienam susitikti su Dievu per giesmes, tarpusavio bendravimą, Susitaikinimo sakramentą. Jėzus laukia kiekvieno šiame kelyje. „O kokia yra jūsų Dievo ir artimo meilė?“ – klausė svečias, kviesdamas pradėti kelionę atsigrėžimu į save.

Kelionės pradžią paskelbė trimitai. Vyskupo palaiminti, giedodami pilgrimai patraukė Šiluvos link. Pirmąją dieną nueita apie 20 km. Nakvynei sustota šalia Rėkyvos ežero, kur išdygo palapinių miestelis. Nakvyne, maitinimu, keliauninkų saugumu rūpinosi Lietuvos kariuomenė. Rėkyvoje maldininkus pasitikusi seniūnė Vaida Čelkienė savo seniūniją pristatė kaip vieną, puikią, didelę šeimą. Šios šeimos židinėlis – žvakė buvo padovanota piligrimams. „Tegul tas židinėlis rusens visada, kad susitiktume kitais ir dar kitais metais“, – linkėjo seniūnė. Maldininkus ypač atgaivino, naujų jėgų suteikė Šiaulių vyskupijos šlovinimo grupės *Via Christi* atliekamos giesmės, buvo surengtas prisistatymų vakaras.

Antroji piligrimystės diena prasidėjo šv. Mišiomis. Jas aukojo Šiaulių vyskupas E. Bartulis. „Susirinkome čia tartum būtume žvejai Viešpaties žvejonėje“, – sakė ganytojas per pamokslą. Jo Ekscelencija džiaugėsi galimybe eiti Viešpaties nurodytu šventumo keliu. „Pilgriminis žygis yra maldos žygis, todėl turime kiekvienas išgirsti Dievo žodį ir jam paklusti“, – sakė vyskupas.

Antrąją dieną nueita daugiausiai – 30 km. Džiugino sutiktų žmonių vaišingumas, linkėjimai, geraširdiškos šypsenos. Nakvynei pasirinkta graži vieta šalia ežero netoli Tytuvėnų. Pasistiprinę žemišku maistu pilgrimai susirinko pagiedoti. Kretingos pranciškoniškojo jaunimo šlovinimo grupė mokė šlovinti Dievą ne tik giesmėmis, bet ir šokiu, gražiu tarpusavio bendravimu.

Trečiąją dieną pilgrimai nuėjo apie 18 km. Paskutinius kilometrus lengvino nuoširdus šiluviškių bei iš Šiluvos atlaidų namo grįžtančiųjų sutikimas, padrašinimai, linkėjimai. Šešioliktą valandą Šiluvoje šventąsias Mišias aukojo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila. Pamokslą ganytojas siejo su Evangelija, vadindamas pilgrimus Dievo išrinktaisiais, šventaisiais ir numylėtiniais. „Kiekviena piligrimystė drauge su Kristumi yra tikrai nuostabi patirtis. Drauge einant kelią, drauge meldžiantis, giedant, bendraujant užsimezga nuoširdus, daug draugiškesnis nei paprastai, ryšys“, – kalbėjo Vilkaviškio vyskupas. Ganytojo manymu, bendrystės ir dvasinio turinio pripildytas buvimas kartu leidžia labiau patirti Dievo artumą. „Priminkime apie Viešpaties artumą tiems, kuriuos sutinkame gyvenimo piligrimystėje“, – kvietė vysk. R. Norvila, primindamas, kad pasibaigus trijų dienų pilgriminiam žygiui gyvenimo piligrimystė tęsiasi ir kaip svarbu per šias dienas patirtu Viešpaties artumu dalytis su kitais.

-irat-

Kun. Kazimieras Ambrasas SJ

Dievo tarnaitės Barbaros Žagarietės beatifikacijos byla

Vatikano Šventųjų ir palaimintųjų skelbimo kongregacijos Prefektą 2000-aisiais metais Šv. Tėvas Jonas Paulius II paragino surinkti medžiagą apie XX a. tikėjimo liudytojus kaninius. Šia proga susidomėta ne tik minėto amžiaus švento gyvenimo krikščionimis, bet ir tais, apie kuriuos tarp mūsų krašto žmonių jau keli šimtmečiai plinta pasakojimai iš lūpų į lūpas ir yra išlikę rašytų dokumentų. Viena iš tokių – Barbora Umiastauskaitė, vadinama Žagariete, kurią toliau vadinsime Barbora Žagariete. Jos vardas kildinamas pagal dabartinės Šiaulių vyskupijos parapijos Žagarė pavadinimą. 1999 12 26 d. 276 Žagarės parapijos bendruomenės nariai kreipėsi į Šiaulių vyskupą tokiu raštu: „Mes, Žagarės parapijiečiai, prašome Jūsų pagalbos pasirūpinti, kad mūsų Barbora būtų paskelbta palaimintąja, nes per jos užtarimą mes, žagariečiai, patyrėme daug nuostabių pagalbos: stebuklų, išgijimų, tikėjimo sustiprinimų“. Šios tik dvidešimt metų tegyvenusios mergaitės (1628–1648 m.) daugelis gyvenimo faktų ir jos palaikų sovietmečio sąlygomis dingimo priežasčių nežinoma, bet štai dėl kokių priežasčių Šiaulių vyskupija, 2005 05 13 (prot. N. 2644-1/04) gavusi iš Vatikano oficialų leidimą, nutarė pradėti Dievo tarnaitės Barbaros Žagarietės beatifikacijos bylą:

1. Nenutrūkstantis jau daugiau nei pustučio šimtmečio trunką atsiliepimai daugelio Bažnyčios hierarchų ir įžymių pasauliečių apie jos užtarimu įvykusius pagijimus, apie jos pamaldų norą tapti vienuole ir jos tragišką mirtį ginant skastybę. Barbaros negendančio kūno istorinės aplinkybės ir prie to kūno patirtus stebuklus pirmasis 1755 m. pagarsino vyskupas Antanas Tiškevičius savo lotyniškoje „Relationes status diocesum in Magno Ducatu Lituania“ (Vol. I. Dioceses Vilnensis et Samogitiae: Roma. Lietuvių katalikų mokslo akademija, 1971, p. 366–368, Serija: Fontes historiae Lituaniae). Šiuo dokumentu domėjosi, jį suredagavo ir 1971 m. išspausdino Romoje gyvenęs ir Šv. Grigaliaus universitete dirbęs lietuvis prof. Paulius Rabakauskas SJ. Apie Barbora Žagarietę rašė vysk. Motiejus Valančius, kunigai – J. Tumas-Vaižgantas, P. Veblaitis, J. Totoraitis, įžymus mūsų istorikas Zenonas Ivinskis, palankus atsiliepimas apie Barbora Romualdos Vaitkienės monografijoje „Žagarė“ (Vilnius, 1998, p. 151–153) ir kt. Taip pat daug kitų autorių, pavyzdžiui, slapyvardžiu Vaidilutė pasirašiusi (Nijolė Cicėnaitė, sesuo Tercizija) sovietmečiu yra parašiusi ne tik trumpą studiją apie Barbora Žagarietę, bet ir poemą „Mergelė iš Žagarės“. Nemaža kitų asmenų, – žurnalistų, kunigų, poetų, pasauliečių – net asmeniškai klausinėja, skambina telefonu ir teiraujasi apie šią šventumo garso apsuptą asmenybę. Šia tema teberašoma įvairiuose leidiniuose.

2. Barbaros asmenybė ir jos įvairiomis formomis pasireiškiančiu šventumo garšu anksčiau ir mūsų dienomis tebesidomi mokslininkai. Štai po II pasaulinio karo pirmasis Barbora savo disertacijoje „Marijos garbinimas Lietuvoje“ paminėjo kun. Juozas Vaišnora MIC. Ne kartą tiek apie Barbaros šventumo garšą, atsispindintį maldose, giesmė-

se, litanijose, tiek ir kituose muzikos kūriniuose, yra rašęs dr. Alfonsas Motuzas. Šią temą bakalauro darbuose yra nagrinėjęs Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos Teologijos fakulteto diplomantas, dabartinis Kauno m. dekanas, Raudondvario klebonas kun. Augustinas Paulauskas „Nepaskelbta lietuvių tautos šventoji“ (Kaunas, 1993); E. Matulytė – „Žagarietės šventumo opinija ir garbinimas Žemgalyje“ (Kretinga, 1998); E. Karoblytė – „Barboros Žagarietės užtarimu patirtos Dievo malonės“ (Kaunas, 2001). Visuose minėtuose mokslo darbuose vieningai laikomasi bendros išvados – Barbora verta altoriaus garbės. Yra žinių, kad ateityje dar vienas Kauno kunigų seminarijos auklėtinis ketina rašyti darbą apie Barbora Žagarietę.

3. Daugiau nei dvidešimt metų tyrinėjęs Lietuvos katalikiškosios kultūros apeiginius papročius, maldas, dainas, litanijas, muziką ir tiesiogiai šiose pamaldose dalyvavęs dr. Alfonsas Motuzas pastebėjęs ypatingą vyresniosios kartos tikėjimą Barbaros Žagarietės šventumu. Mokslininkas, remdamasis Lietuvos ir Latvijos Katalikų Bažnyčios istorine analize, teigė, kad šį pamaldumą yra suformavę latvių ir lietuvių jėzuitai, kurių pozityvią veiklą nurodo nemaža įtikinamų istorinių veiksnių. A. Motuzas, taikydamas analitinį metodą, nustato, kad šio pamaldumo tradicija virtusi visuotiniu šventumo pripažinimu. Dr. A. Motuzo tyrimai praturtina Lietuvos Bažnyčios kultūros istoriją, etnologiją ir etnomuzikos mokslus ir sykiu yra rimtas argumentas laikyti Barbora Žagarietę tinkama kandidatė altoriaus garbei, nes, šio mokslininko supraciu, Barbaros Žagarietės visuotinis pripažinimas yra XVII–XX a. Lietuvos Katalikų Bažnyčios ir liaudies pamaldumo kultūros dalis.

4. Kaip rašo dr. A. Motuzas ir kiti autoriai, Barbora žuvo 1648 m., trokšdama išsaugoti skaistumą ir gelbėdamasi nuo tėvo agresijos. Ji tada buvusi tik dvidešimties metų. Iš pradžių kūnas buvo palaidotas Butlerių dvaro rūsyje, Želgajūčių kaime. Vėliau perkeltas į bendras kapines, o iš ten – į Žagarės senosios bažnyčios rūšį. Po to vyko 1655–1660 m. karas, siautė badas ir maras. Tie įvykiai pasiekė ir Žagarę. Per septintąsias Barbaros mirties metines, t. y. 1655 m., švedams įsiveržus į Lietuvą, Žagarės miestelis buvo sudegintas. „Iš požemių į šventorių ištraukti karstai buvo sukrauti į krūvą ir sudeginti. Po gaisro pelenuose buvo rastas Barbaros kūnas, šiek tiek pajuodęs nuo ugnies, bet visiškai sveikas“ (S. Šimaitis. Ataskaita: Jonišio bažnyčia XVII a. Žemaičių vyskupijos vizitacijos aktuose, Kaunas-Joniškis, 1997, p. 38). Nuo tada ir pradėjo formuotis Barbaros Žagarietės kultas. Iš Butlerių dvaro rūšio išskeltas ir bendrose kapinėse palaidotas jos kūnas išgulėjo ten maždaug šimtą metų. Per tą laiką nepaliaujamai sklido garsas apie jos dorybes ir gerus darbus liaudžiai, kuri ir pradėjo reikalauti didesnės pagarbos Barbaros palaikams. Jau XVII a. pradžioje žmonės prašė bažnytinės vyriausybės, kad perkeltų jos karstą į bažnyčią – tinkamesnę jos garbei vietą. 1779 m. Barbaros Žagarietės karstas perneštas į Senosios Žagarės bažnyčios kriptą. Visus nustebino tai, kad ir po 100 metų jos kūnas tebebuvo sveikas. Apie įvykusius stebuklus paskelbta nemažai straipsnių, kuriuose, be skaistumo ir kūno nedegumo bei prie jos kūno įvykusių stebuklų, būdavo pabrėžiamas šventumas, bet, nepaisant daugkartinių pranešimų, pavyzdžiui, vysk. Antano Sapiegos oficialaus rašto Šv. Tėvui apie stebuklingus pagijimus Barbaros Žagarietės užtarimu ir daugelio kitų, Katalikų Bažnyčia iki šios dienos nėra paskelbusi jos nei palaimintąja, nei šventąja.

5. Barbaros Žagarietės užtarimu nutikusių stebuklų užregistruota daugiau negu keturi šimtai. Jų žinoma nuo XVII a. vidurio bemaž lig mūsų dienų. Štai vienas iš paskutiniųjų – Alfonso Lažinsko sesers Sofijos Lažinskaitės, 1942 m. sirgusios nepagydoma liga, kurios atsisakė net keli gydytojai, stebuklingas Barbaros užtarimu pagijimas. Apie jį, žinoma, jokių oficialių, gydytojų ir kunigų parašais bei priesaikomis patvirtintų dokumentų nerasta, nes apie tokius pagijimus sovietmečiu net negalėjo būti jokių kalbų. Mūsų dienomis apie šį pagijimą liudija jos pažįstami ir dar gyvas brolis pensininkas Alfonsas Lažinskas, daugelio vardu prašas kuo greičiau pradėti Barbaros Žagarietės bylą ir savo bei kitų liudininkų parašais patvirtinęs tokį dokumentą. Reikia manyti, jog, nuo šios dienos oficialiai pradėjus Barbaros Žagarietės beatifikacijos bylą ir apie tai paskelbus spaudoje, tokių paskutinių metų pagijimų gal atsiras daugiau ir naujesnių.

6. Barbaros, taip mylėjusios vargšus, ligonius, užtardavusios baudžiauninkus ir dalijusios pavargėliams paskutinį duonos kąsnį, šventumo garsą ir jos motinos įskiepytą meilę Dievui, dorai ir tikėjimui dar labiau didina pati Žagarietės šeima. Mat vienas Barbaros Umiastauskaitės šeimos narių buvo jėzuitas, garsus pamokslininkas, miręs 1662 m. (Z. Ivinskis. Rinktiniai raštai, Roma, 1987, IV t., p. 641). Į benediktinių vienuolyną Kražiuose (prisiminkime, jog jaunystėje Barbora Žagarietė į benediktinių vienuolyną stojo Rygoje, bet išbuvo ten neilgai: dėl sveikatos ir dėl tėvų neprielankumo) pasuko jos gimainaitės Elzbieta ir Emerciana Metilda Umiastauskaitės (St. Šimaitis. Senosios ir naujosios Žagarės istorijos simboliai. Šaltiniai ir jų tyrinėjimai. Žagarė, Vilnius, 1998, p. 223). Pačios Barbaros Žagarietės vienuolinio gyvenimo pažinimas turėjo įtakos jos šventumo plitimui.

7. Barbaros Žagarietės paskelbimas palaimintą ir šventąją nebūtų koks nors naujas dalykas, bet tikrai daugelio kelių šimtmečių Bažnyčios atstovų ir pasauliečių mėginimų ir pastangų pelnytą apvainikavimą.

8. Paskelbus Barbarą Žagarietę palaimintą ir šventąją, būtų ne tik ištaisyta pernelyg didelė gaištis ir žala Lietuvai, susidariusi dėl sunkių istorinių kontrreformacijos, švedų okupacijos, carinės valdžios, o paskui per penkiasdešimt metų sovietinės valdžios brutalių ir klastingų veiksmų. Jie visaip trukdė Barbaros Žagarietės kulto platinimui, kuris pasiekė pačią viršūnę, kai Barbaros Žagarietės kūnas, 1963 05 10 slapčiomis išgabentas iš Žagarės ir pradėtas sovietinių specialistų tyrinėti, visiškai dingo, o dokumentai ir visas įvykis, nors ir labai buvo stengtasi sužinoti, nesurasti. Dingimo mįslė neatspėta ir iš ano meto likusių gyvų valdžios atstovų itin slepiama.

9. Mokslininkų nustatyta, jog Barbaros Žagarietės gyvenimas ir jos šventumo garso pradžia liaudyje sutampa su jėzuitų veiklos Latvijoje, Žemaitijoje ir pačioje Žagarėje pradžia. Žemaičių vyskupijos vyskupai: Jurgis ir Antanas Tiškevičiai, Kazimieras Pacas, Steponas Giedraitis, Juozapas Arnulpas Giedraitis, Motiejus Valančius, Mečislovas Leonardas Paliulionis ir Žemaičių vyskupijos valdytojas vyskupas Aleksandras Beresnevičius palaikė šio krašto meilę Barbora Žagarietei. Mūsų dienomis ir Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ prisidėjo prie šių tyrinėjimų.

Tikėjimas Barbaros Žagarietės šventumu reikėsi individualiai – šokiadieniais ir poilsio dienomis, bendruome-

niškai – švenčių ir atleidų dienomis. Gausūs apeiginiai papročiai buvo gilaus liaudies tikėjimo Barbaros Žagarietės šventumu išraiška. Tikėjimas, katalikiškosios kultūros puoselėjimas ir rūpinimasis švietimu Žagarėje pasėjo tikėjimo Barbaros Žagarietės šventumu sėklą tarp vietos gyventojų, moksleivių ir jaunimo, kuris ypač prieš egzaminus lankydamas jos palaikus ir prie jos meldavosi. Žiemgalos liaudyje paplitęs įsitikinimas Barbaros Žagarietės šventumu ir Žemaičių Kalvarijos Kryžiaus kelias žymi šiaurinę katalikiškosios kultūros ribą, skiriančią šiaurės protestantiškąsias ir šiaurės rytų stačiatikiškąsias žemes. Šie veiksniai neprarado reikšmės nei carinės Rusijos, nei sovietinio buldozerinio ateizmo priespaudos metais. Šiandien, prieš penkiolika metų Lietuvai atgavus laisvę ir nepriklausomybę, pamaldumo Barbora Žagarietei tradicija vėl iš naujo atgyja, kaip mūsų tautos istorijos, bažnytinės kultūros ir tikėjimo dalis. Todėl būtų gera, kad naujas mūsų tautai dvasinis akstinas būtų jos beatifikacija. Juk Bažnyčiai visada, ypač šiais laikais reikia šventųjų – šventųjų, kurie, Jono Pauliaus II žodžiais tariant, niekada nepasensta ir netampa „atgyvenomis“, jie yra nuolatiniai Bažnyčios jaunystės liudininkai (žr. Homilia Lisieux, 1980 06 02). „šventumas yra pagrindinė prielaida ir būtina sąlyga, kad Bažnyčia galėtų įgyvendinti savo išganingąją misiją“ (*Christifideles laici*, 17). Tuo labiau šitai svarbu Lietuvai, kuri 50 metų kentusi priespaudą, prievartą ir nelygiuose mūšiuose dėl tikėjimo ir laisvės netekusi ketvirčio milijono žmonių, dar labai sunkiai žengia atsivertimo keliu. Todėl toks didvyriško skastybės gynimo pavyzdys, kurį parodė Barbora, būtų naujas ir ryškus švyturys dažnai praradusiems skastybės supratimą mūsų vaikams ir jaunimui. Barbora Žagarietė padėtų mūsų tautai per Mariją išmelsti iš savo Sūnaus Jėzaus Kristaus daug malonių, kad per šitiek metų gelbėjusi varganą žmogų iš negandų ir dabar pagelbėtų mūsų žmonėms priartėti prie Bažnyčios skelbiamų tiesų, pajusti skastybės reikšmę, subrandintų žmonių širdyse gilesnį pasitikėjimą ir sužadintų ryžtą siekti šventumo, kurio taip šiandien trūksta visame pasaulyje. Patyrusius kokias nors malones – atgavusius sveikatą, patyrusius sielos pastiprinimą, gavusius kitų dovanų (pagalbą per egzaminus, gautus aiškius ir akivaizdžius ženklus nelaimės, grėsmės akistatoje ar pan.) per Barbaros Žagarietės užtarimą prašome pranešti tokiu adresu: Šiaulių vyskupijos kurija Barbaros Žagarietės byla LT-76294, Šiauliai, Žvejų skg. 2. Tel. (41)52 11 12; el. paštas s.kurija@takas.lt.

Malda išmelsti Barbora Žagarietei palaimintosios vainiką

Viešpatie, į savo dangiškąsias buveines pasikvietęs daugybę savo dorybėmis nusipelnusių vyrų ir moterų, vaikų ir jaunuolių, smukusios doros laikų akistatoje leisk mūsų tautai sulaukti dėl skastybės savo gyvybę paaukojusiai BARBORAI ŽAGARIETEI palaimintosios vainiko, kad ji būtų mūsų vaikams ir jaunimui akivaizdus pavyzdys, jog skastybė ir nūnai nepraradusi savo vertės ir kad ją ginti verta ir būtina nuo mažų dienų nuo visokių dorovinių nuodų ir žalingų įpročių. Išklausk, Gerasis Tėve, per savo Sūnaus kančią, per Mergelės Marijos rankas ir mūsų maldas, kad Lietuva per palaimintųjų ir šventųjų nuopelnus vėlei atgautų garbingą Marijos žemės vardą. To prašome per Jėzų Kristų, užtariant Dievo Motinai, visiems palaimintiesiems, šventiesiems ir visoms garbingosioms Dangaus dvasioms.

DIDYSIS ĮSAKYMAS

30 eilinis sekmadienis (A)

Įš 22, 20–26, 1 Tes 1, 5–10; Mt 22, 34–40

Artėjant Jėzaus žemiškosios kelionės pabaigai, žydai vis dažniau kelia jam įvairius klatingus klausimus, geisdami jį pažeminti. Šį kartą fariziejai mėgina įklampinti Jėzų savo įstatymų painiavoje. Kristaus laikais žydams galiojo 613 įstatymų. Vieni buvo įpareigojantys, kiti draudžiantys. Visus šiuos įstatymus žydai laikė svarbiais, Dievo duotais. Net patys fariziejai juos aiškindami susipainiodavo. Taigi Jėzui keliamas nelengvas uždavinys – iš šių įstatymų gausybės išrinkti patį svarbiausią: „Mokytojau, koks įsakymas yra didžiausias įstatyme?“

Jėzaus atsakymas buvo paprastas ir aiškus. Pirmiausia Dievo meilė. Taip mokė ir Mozė. Pakartoto įstatymo knygoje skaitome: „Klausk, Izraeli! Viešpats yra mūsų Dievas, vien tik Viešpats. Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela ir visomis jėgomis. Paimk į širdį šiuos žodžius <...> Įdiek juos savo vaikams. Kartok juos, kai esi namie ir kai keliauji, kai guliesi ir kai keliesi“ (Įst 6, 4–6). Šį įsakymą Jėzus papildė kitu įsakymu, užrašytu Kunigų knygoje: „Nenešiosi širdyje neapykantos savo artimui <...> nekeršysi ir nebūsi nusistatęs prieš savo tautiečius, bet mylėsi savo artimą kaip save patį“ (Kun 19, 17–18). Šie Dievo ir artimo meilės įsakymai buvo įrašyti atskirose knygosė, bet Jėzus juos sujungė į vieną. Tai ta pati meilė, nes plaukia iš vieno šaltinio – to paties Dievo. Tai labai gerai suprato šv. Paulius, kuriam meilės dorybė yra didžioji Dievo dovana, suteikianti vertę viskam: „Jei kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis, bet neturėčiau meilės, aš tebūčiau žvangantis varis. <...> Ir jei turėčiau visą tikėjimą, kad galėčiau net kalnus kilnoti, tačiau neturėčiau meilės, aš būčiau niekas“ (1 Kor 13, 1–3). Paulius nekalba apie Dievo ar artimo meilę. Tai tiesiog iš Dievo malonės plaukianti atgamtinė meilės dorybė, kuri mus vienija ir su Dievu, ir su artimu. Šv. Jonas rašo: „Jei kas sakytų: ‘Aš myliu Dievą’, o savo brolio nekęstų, – tasai melagis. Kas nemyli brolio, kurį mato, negali mylėti Dievo, kurio nemato“ (1 Jn 4, 20).

Mūsų dienų žmogus vis labiau tolsta nuo Dievo. Daugelio žmonių sąmonėje kirba kadaise F. Nyčės ištartas sakiny: „Dievas yra miręs“. Vis dėlto žmonės Dievo ieško. Vieni kosmoso erdvėse, kiti filosofijoj, dar kiti – žmogaus vidaus pasaulyje. Kur mums Dievo ieškoti? Gal užsidaryti vienuolynuose ir ten nuošalume ir tyloje melsti, kol Dievas atsilies į mūsų maldavimus. Atėjęs Kristus mums parodė, kur reikia ieškoti Dievo: „Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40).

Vienoje iš savo knygų F. Dostojevskis pasakoja apie turtingą dvarininę, praradusią ramybę. Ji buvo tikinti ir pamaldi, tačiau savo širdyje jautė tuštumą. Apie tai pasipasakojo vienam senam vienuoliui. Šis, susipažinęs su tos moters gyvenimu, davė tokį patarimą: „Padaryk, ponija, kokį gerą darbą. Tikriausiai savo aplinkoje rasite nelaimingų žmonių, kuriems galėtumėte padėti. Esu tikras, net vienas geras darbas gali išsklaidyti jūsų nerimą“. Toks buvo seno vienuolio patarimas. Remdamiesi savo patyrimu, galime spėti, kad moteris, įvykdžiusi tai, ką jai patarė vienuolis, atrado savo sielos ramybę.

Kodėl šiandien tiek daug žmonių nusigręžia nuo krikščionybės? Ne todėl, kad tikėjimas nesuderinamas su mokslo pažanga. Priešingai, patys žymiausi mokslininkai krikščioniškąsias idėjas remia. Priežastis paprastesnė: negyvename, kaip moko tikėjimas. Statistika pateikia dangaus keršto šaukiančius skaičius apie badaujančiuosius. Milijonai žmonių miršta iš bado. Ar tikrai pasaulyje trūksta duonos? Ne duonos, bet meilės trūksta. Niekada neištiesęs artimui rankos, nesitikėk gyvo tikėjimo.

Katalikų Bažnyčios katekizmas skiria visą skyrių varguolių meilei. Jame rašoma: „Dievas laimina tuos, kurie padeda varguoliams, ir smerkia tuos, kurie nuo jų nusigręžia: „Prašančiam duok ir nuo norinčio iš tavęs pasiskolinti nenusigręžk“ (Mt 5, 42). „Dovanai gavote, dovanai ir duokite!“ (Mt 10, 8). Savo išrinktuosius Jėzus Kristus pažins iš to, ką jie padarė varguoliams“ (KBK 2443).

Bažnyčios meilė varguoliams yra pastovi jos tradicija. Šv. Jonas Auksaburnis primena: „Su vargšais nesidalyti savo gėrybėmis reiškia iš jų vogti ir jiems atimti gyvybę. Mūsų turimi turtai – ne mūsų, o jų“. Kai duodame vargšams, kas jiems būtina, mes anaip tol ne savo dosnumą parodome, o gražiname, kas jiems priklauso (plg. KBK 2446).

Evangelijoje nuolat susiduriame su raginimais remti vargstančius: „Kas turi dvejus marškinius, tepasidalija su neturinčiu, ir kas turi ko valgyti, tegul taip pat daro“ (Lk 3, 11). „Jei brolis ar sesuo neturi drabužių ir stokoja

kasdienio maisto, ir kas nors iš jų su jais tartų: 'Keliaukite sveiki, sušilkite, pasisotinkite', o neduotų to, ko reikia jų kūnui, – kas iš tų žodžių?!" (Jok 2, 15–16).

Žaslių bažnyčios šventoriuje yra palaidotas istorijos mokslų daktaras kunigas Juozas Stakauskas. Jo įnašas į Lietuvos istoriografiją gerai žinomas, bet šiandien jis dažniau minimas kaip Pasaulio teisuolis. Izraelyje jo atminimui pasodintas teisuolio medis. Knygoje „Mūsų švyturiai“ apie jį rašoma: „[Jis] mirė 1972 m. kovo 2 d. Jo palaikus, pašarvotus Šv. Mikalojaus bažnyčios parapijos salėje, aplankė ir vilniečių žydų delegacija. Jie giliai susijaudinę pagerbė savo išgelbėtoją. Iš viso kun. dr. Stakauskas buvo išgelbėjęs nuo tikros mirties 18 žydų tautybės žmonių. Palaidotas Žaslių bažnyčios šventoriuje“. Prisiminkime tėvą Maksimilijoną Kolbę, kuris Osvencimo lageryje atidavė savo gyvybę už šeimos tėvą.

Ne kiekvienam lemta pasižymėti herojiškais darbais, bet meilė visus mūsų darbus paverčia didžiais. „Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40).

Parengė V. S.

Kardinolo Audrio Juozo Bačkio pamokslas Šiluvoje

2005 09 11

Brangūs Tikintieji,

Sveikinu visus susirinkusius pas Dievo Motiną Mariją pasveikinti jos Gimimo šventėje. Ypač noriu pasveikinti susirinkusias šeimas, nes šiandien jums skirta maldos ir palaiminimo diena. Gražu matyti šeimas su vaikais, kurie teikia vilties mūsų Tėvynės ir Bažnyčios ateičiai. Šiandien daug kalbama apie „šeimos Bažnyčią“, nes būtent šeimoje perduodamos pamatinės vertybės, įdiegiama meilė ir atsakomybė, be kurios jaunas žmogus niekada nebus laimingas.

Šios dienos Evangelijoje girdėjome vieną Šventosios Šeimos gyvenimo epizodą. Marija su Juozapu pameta savo vaikelį ir su dideliu rūpesčiu jį ieško. Jie nepalieka Jėzaus, negrįžta į namus be jo, nes supranta savo atsakomybę dėl vaiko. Tačiau tai turbūt daug daugiau negu atsakomybė. Visus juos sieja didelė meilė, kuri yra tas glaudus ryšys, skirtingus žmones sutelkiantis bendram gyvenimui. Juozapo ir Marijos meilė reiškiasi rūpesčiu ir globa, o Jėzaus meilė – klusnumu.

Kalbėdamas apie šių dienų šeimą, prisimenu kitą Šventojo Rašto vietą, kuri pasakoja apie žmogų, pakelės plėšikų sumuštą, apiplėštą ir paliktą leisgyvį gulintį ant kelio. Pro jį praėjo garbingi žmonės, tačiau nė vienas nenorėjo padėti kenčiančiam. Tik gailėstingasis Samarietis, sujaudintas vargšo kančios, pasilenkė prie jo ir juo pasirūpino.

Modernioji kultūra užpuolė ir apiplėšė šeimą. Televizijos kanalais ji braunasi į mūsų šeimų namus piršdama iškrypusio gyvenimo modelius: siūlomas laikinas pasikeitimas partneriais (jau neliko žodžių vyras ir žmona, vartojamas bendras įvardijimas, kuris tinka ir komercijoje – partneriai), siūlomas neva laisvas, prabangus gyvenimas, grįstas vien pinigais ir malonumais be jokios atsakomybės ir ištikimybės.

Šiandien šeima tapo „išrengta ir sumušta“, nes visų pirma iš jos bandoma atimti tikėjimą. Būtent tikėjimas moko, kad vyras ir moteris vedybų dėka yra jau nebe du, o vienas kūnas (plg. Mt 19, 6). Tai žodžiai, kurie pasako, kas yra šeima. Tai paties Dievo meilės planas, įrašytas į vyro ir moters širdį. Meilė, kuri žmogų padaro Kūrėjo bendradarbiu tęsiant žmonijos giminę ir ugdant naują žmogų. Meilė, kuri sugeba pasiaukoti, atsiduoti, kad suteiktų erdvės ir galimybės gyventi kitam. Meilė, kuri dovanodama save gimdo naują gyvenimą. Tikėjimas visais laikais buvo šeimos vienybės ir ištikimybės pagrindas. Dviejų žmonių skirtingumas susivienydavo tikėjime, jų asmeniniame ir bendruomeniniame ryšyje su Dievu. Be tikėjimo šeima lieka tik žmogiška institucija, kuri netenka labai svarbaus savo egzistencijos pagrindo.

Kai iš šeimos atimama religinė dimensija, išplėšiamos ir su Dievo planu susijusios vertybės: gyvybės perdavimas, ištikimybė, vienybė. Brangiausia Dievo dovana tampa ne dviejų žmonių meilės vaisiumi, bet nepageidautinu embrionu, laisvės suvaržymu, kurį daugybė institucijų yra pasirengusios tuojau pat nužudyti ir iš to susikrauti turtus. Abortas, kuris yra tikra žmogžudystė, net pakeitė vardą – dabar jis vadinamas moters teise į savo kūną. Nepajėgiantis apsiginti kūdikėlis išmetamas ir sunaikinamas

kaip koks ant skruosto iškilęs spuogas. Pasak šviešaus atminimo popiežiaus Jono Pauliaus II, Bažnyčia nuo pat I amžiaus tvirtino, kad kiekvienas dirbtinis nėštumo nutraukimas doriniu požiūriu yra smerktinas. Tas mokymas nepakito ir lieka nepakitęs.

Iš šeimos išplėsiama ir asmenų bendrystė. Šeima turėtų būti pirmoji bendruomenė, kur vaikas mokomas pagarbos ir meilės, pažinti gėrį ir blogį, teisingai rinktis gėrį, kur ugdomas bendrojo gėrio supratimas ir apsisprendimas jo siekti. Deja, šiandien šeimą užgriuvęs postmodernistinis pasaulėvaizdis naikina bendrystės idėją. Susvetimėjimas gyvenimą po vienu stogu paverčia pragaru. Vis labiau plinta nesantuokinis gyvenimas. Vienišos moterys keičia partnerius ir augina vaikus, nepažįstančius savo tikrojo tėvo. Sudaromos keistos santuokos sutartys, primenančios būsto ar automobilio panaudos susitarimus. Vis daugiau kalbama apie vadinamąsias homoseksualų santuokas. Kaip gali tokioje neva šeimoje išaugęs vaikas atrasti, ugdytis savąjį tapatumą? Jau kūdikystėje irėžiamas ydingas supratimas, kuris vėliau suformuoja ydingas jo gyvenimo nuostatas. Individo teisės taip iškeltos, jog paneigiama galimybė gyventi drauge, ko nors atsižadėti dėl kito asmens gėrio.

Moralinių orientyrų netekusioje šeimoje išsivyrąja pragmatizmas. Juo vadovaudamiesi tėvai pirmiausia rūpinasi vaiko sėkminga karjera, o ne dora. Sąžinės balsą nustelbia brukami „sėkmingo žmogaus“ įvaizdžiai, jaunimas raginamas nesikankinti dėl kaltės ir nevaržomai bet kokiomis priemonėmis siekti trokštamų gyvenimo vaisių.

Visus mus sukrėtė neseniai matyti Naujojo Orleano katastrofos vaizdai. Baisi gamtos nelaimė nusinešė tūkstančius žmonių gyvybių. Tačiau labiausiai stublina ir šiurpina gyvųjų elgesys. Vieni su pasiaukojimu gelbėjo nelaimės ištiktus žmones, o kiti, užuot jiems padėję, žudė, prievartavo ir vogė. Ar ši nelaimė neatskleidžia gilesnių žmonijos negalios šaknų? Ar neparodo, kaip siekdami sau naudos vartotojiškos visuomenės ugdytiniai nevengia pasilipti ant kito žmogaus galvos, jį paminti ir nustumti, kad tik patys daugiau įgytų ir turėtų? Ar tai nėra padarinys auklėjimo, tiksliau sakant, neauklėjimo, kai vaikai ir jaunuoliai buvo mokomi kaip daugiau turėti, o ne kaip labiau mylėti?

Su skaudama širdimi turėtume šiandien savęs paklausti: ar šių dienų šeima dar pusgyvė, ar jau mirusi? Ar atsiras gerasis samarietis, kuris pasilenks prie merdinčios šeimos ir padės jai išsivaduoti iš agresyvios mirties ir pelno kultūros industrijos?

Džiaugiuosi girdėdamas pavienių žmonių ar nedidelių grupių pastangas ginti šeimą, gražinti jos vertę ir grožį. Tai tikrai nepaprastai drąsūs, pagarbos verti žingsniai, nes tie, kurie stoja prieš vartotojišką kultūrą,

rizikuoja patys būti užpulti. Svarbu, kad mes visi suprastume savo atsakomybę šeimai ir būtume tie gerieji samariečiai, kurie ne tik gaili, bet ir padeda.

Kristus pavedė šeimą saugoti Bažnyčiai. Ji, nepaisydama visos kritikos, pajuokų ir užsipuolimų, kovoja už šeimą. Bažnyčia šeimos instituciją gaivina Dievo žodžiu ir sakramentais. Jaunavedžių kursai šeimų centruose teikia dvasinę pagalbą visiems, kurie ketina kurti krikščionišką šeimą. Susikūrusios krikščioniškų šeimų bendruomenės padeda sutuoktiniams atrasti tikėjimu grįstą šeimyninį gyvenimą. Bažnyčia moko jaunimą suprasti Dievo kūrimo planą. Vatikano II Susirinkimo dokumentuose rašoma, kad pirmasis krikščioniškos šeimos šventumo šaltinis yra Krikštas, o ryškiausiai šis šventumas pasireiškia Eucharistijoje, su kuria krikščioniškoji santuoka iš esmės yra susijusi. Susitaikinimo ir Eucharistijos sakramentai – šeimos sveikumo ir gyvybingumo šaltiniai. Evangelizuota šeima pati tampa evangelizuojanti, gebanti pagelbėti kitiems liudyti tikrąją santuokos džiaugsmą bei grožį.

Grįžkime prie skaitinio. Marija ir Juozapas surado savo vaikelį, ir visa šeima patraukė į namus. Dievo malonės paliesta samariečio širdis išgelbėjo pakelės plėšikų užpultą žmogų. Ar mes visi surasime jėgų ieškoti šeimų vienybės, darnos ir ištikimybės pamato – Dievo malonės ir Jo artumo? Mūsų piligriminė kelionė į Šiluvą – pirmasis žingsnis šiame kelyje. Maldaukime Gailetingąją Dievo Motiną Mariją pagalbos ir globos. Tebus ji mūsų visų bendrakeivė ir gynėja šiame nelengvame, bet tokiaime būtiname ir kilniame kelyje. Sugražinkime šeimai jos tikrąją vertę. Įskiepykite savo vaikams meilę ir atsakomybę ne tik už save, bet ir už tą, kuris yra greta. Mūsų visų rūpestis tebus ryžtingas paskatiniamas gelbėti šeimos instituciją, ginti ir puoselėti gyvybės kultūrą.

Kaišiadorių vyskupo J. Matulaičio žodis dėl tikybės pamokų ir pasirengimo įkrikščioninimo sakramentams

2005 m. rugsėjis

Brangūs tikintieji,

Ne vienoje Kaišiadorių vyskupijos parapijoje kaip tik šiuo metu vyksta ar turėtų vykti vaikų ir paauglių, norinčių šiais metais rengtis Sutaikinimo ir Eucharistijos sakramentams (pirmajai Komunijai) bei Sutvirtinimo sakramentui, registracija.

Šia proga kreipiuosi į šeimų tėvus, taip pat ir į visus Kaišiadorių vyskupijos tikinčiuosius.

Pirmiausia noriu atkreipti Jūsų dėmesį į paprastą faktą: Jūsų vaikai ar anūkai, kaip ir Jūs patys, atliks išpažintį, priims pirmąją Komuniją ar Sutvirtinimą savo parapijos bažnyčioje, o ne mokykloje. Taigi būtų neteisinga tikėtis, kad mokykla parengs vaikus ar paauglius sakramentams.

Neabejotinai, tikybės pamokos yra svarbios ir privalomos kiekvienos šeimos, laikančios save katalikais, vaikams. Pradinėse klasėse tikybės pamokose įgytomis tikėjimo žiniomis remiasi ir rengimas pirmajai Komunijai, todėl būtina, kad šiuos sakramentus priimti besirengiantys vaikai lankytų tikybės pamokas. Jau priėmusiems pirmąją Komuniją vaikams tikybės pamokos taip pat būtinos, nes padeda augančiam žmogui atsakyti į tikėjimo ir gyvenimo klausimus, kurie anksčiau jam buvo nesvarbūs ir nesuprantami, bei deramai pasirengti Sutvirtinimo, o vėliau ir Santuokos sakramentams. Būtų tikras nesusipratimas, jei katalikai tėvai nepasirinktų ar neparagintų savo vaikų rinktis tikybės pamokų mokykloje. Deja, patirtis yra priešinga. Katalikai tėvai neretai patys parenka ar leidžia vaikams pasirinkti etikos pamokas arba dar blogiau – ramiai sutinka, kad pasirinkimą darytų mokykla, žiūrėdama finansinių interesų. Atkreipiu dėmesį, jog tik tėvai, o nuo 14 metų patys moksleiviai sprendžia tikybą ar etiką pasirinkti. Mokyklos vadovybė to daryti negali.

Būtina suvokti ir tai, jog tikybės pamokos nėra pakankamas pasirengimas sakramentams. Jos yra skirtos perduoti tikėjimo žinias. Tuo tarpu pasirengimo sakramentams užsiėmimai, kurie vyksta prie bažnyčios, moko gyventi tikėjimu.

Paklauskime savęs, kur šiandien vaikui, o ir paaugliui, mokytis tikėjimo, jei ne Bažnyčioje? Žinoma, būtų idealu, jei vaikai ir paaugliai gyventi tikėjimu išmoktų šeimos, kaip anuomet, sekdami vyresniųjų pavyzdžiu. Turime praregėti ir pripažinti sau, jog šiandien reta šei-

ma turi pakankamai tikėjimo žinių ir yra pasiruošusi liudyti savo vaikams tikėjimą, mokyti juo gyventi. Apsidairykite aplinkui ir pamatysite, kiek šiandien jaunų šeimų kartu su vaikais yra bažnyčioje, kiek šiandien žmonių kartu su savo mažaisiais meldžiasi namie?

Ne paslaptis, jog neretai save katalikais vadinantys tėvai pasipiktina išgirdę, kad parengimas sakramentams truks pusmetį ar visus mokslo metus, vaikai turės lankyti papildomus užsiėmimus prie bažnyčios, o patys tėvai – su vaikais kiekvieną sekmadienį dalyvauti šv. Mišiose ar net išklausti vieną kitą katechezės paskaitėlę. Visa tai jiems atrodo nereikalingas apsunkinimas. Praktikuojantys katalikai, lenkiu jiems galvą, tokiems sprendimams neprieštarauja.

Jei visa, ko dauguma save vadinančių katalikais trokšta savo vaikams religiniame gyvenime, tėra tik kelios šventinės dienos, pavyzdžiui, Krikštas, pirmoji Komunija, Sutvirtinimas ar Santuoka bažnyčioje su puošniais drabužiais, fotografais ir vaišėmis, tai sakau, to aiškiai nepakanka. Tėvai, šalia to, turi trokšti daug daugiau: kad jų vaikai būtų laimingi, kad, užgriuvus sunkumams, neprarastų vilties ir ramybės, kad gyventų prasmingą gyvenimą ir niekuomet nesijaustų vieniši ir apleisti – tai vertybės, kurias patiria tikėjimu gyvenantis žmogus. Šiandien net atokiau nuo Bažnyčios esantys intelektualūs žmonės sako, kad vaikus ir jaunimą tiesiog būtina mokyti bent dešimties Dievo įsakymų, nes popkultūra, pavyzdžiui, televizija, su savo beprasmybėmis tiesiog užgriuvo mus ir daro didelę žalą.

Labai prašau, mieli tėvai ir visi suaugusieji, leiskite vaikams ir jaunimui atrasti tikėjimo vertybes. Pasirengimo sakramentams metu jie mokomi gyventi tikėjimu į Jėzų Kristų. O Jis, mūsų Viešpats, yra vienintelis, kuris neapvilia ir neišduoda, kuris padaro gyvenimą prasmingą ir teikia džiaugsmą net varge. Tai yra geriausia, ką galite duoti savo vaikams. Todėl nesiekite tik kuo greičiau juos „sutvarkyti“, kad priimtų sakramentus ir viskas tuo baigtųsi.

Negana to, norint, kad vaikai ne tik sužinotų apie tikėjimą, bet ir atrastų jame atramą savo gyvenimui, reikalinga ne tik kunigo, tikybės mokytojo ar katecheto, bet pirmiausia tėvų ir senelių pagalba, visų pirma – jų pavyzdys. Išdrįskite parodyti savo vaikams, kad nesate abejingi tikėjimui – noriai ir entuziastingai atsiliepkite į savo parapijos klebono nurodymus dėl pasirengimo sakramentams, pirma savo vaikų perženkite bažnyčios slenkstį sekmadienį, pirma jų eikite prie klausyklos.

Šia proga nuoširdžiai laiminu Jus ir Jūsų vaikus ir prašau dar kartą susimąstyti apie tai, ko iš tiesų trokštate savo vaikams tikėjimo kelyje.

Kardinolas Joseph Ratzinger

Kunigų tarnystė ir gyvenimas

Išankstiniai apmąstymai

Rengiant dekretą dėl kunigų tarnybos ir gyvenimo, Vatikano II Susirinkimo tėvams pirmiausia rūpėjo po didžiųjų debatų dėl vyskupo tarnybos ir reikšmingų ištarų apie pasauliečių vietą Bažnyčioje bei apie vienuoliškąjį gyvenimą tarti padrašinimo žodį kunigams, diena iš dienos nešantiems darbo Viešpaties vynuogyne našta. Buvo aišku, jog tai darant nebuvo galima pasitenkinti koku nors pamaldžiu paguodimu. Vyskupams išryškinius savo tarnybos reikšmę bei jos teologinę pagrindą, teologiškai gilus turėjo būti ir žodis kunigams. Tiktai taip buvo galima įtikinamai pripažinti jų veiklą bei juos padrašinti.

Tačiau tokį žodį kunigams diktavo ne vien proporcijos tarp bažnytinių „luomų“ sumetimai. Tėvai, iškėlę aikštėn vyskupo tarnybos savarankiškumą Petro įpėdinio tarnybos atžvilgiu, galėjo būti tikri susilauksią plataus pritarimo Bažnyčios ir pasaulio viešuomenėje ir juolab krikščioniškojoje ekumenijoje. Tuo tarpu katalikiškoji kunigystės sąvoka buvo praradusi savo savaime suprantamą galiojimą net bažnytinėje sąmonėje; šios sąvokos krizė, greitai išryškėjusi po Susirinkimo ir virtusi kunigiškosios egzistencijos bei kunigiškųjų pašaukimų krize, dar nebuvo visapusiškai išsiplėtojusi, bet jau reišėsi. Ji, viena vertus, kilo iš pakitusios gyvenimo jausenos, kai šventybė tapo vis mažiau suprantama ir į visa lemiančios kategorijos rangą užkopė funkcionalybė. Tačiau ji taip pat turėjo teologines šaknis, kurios pakitusioje socialinėje situacijoje išskleidė netikėtą gyvybinę jėgą. Pats Naujojo Testamento aiškinimas atrodė gana pabrėžtinai patvirtinąs nesakralinį visų bažnytinių tarnysčių traktavimą. Tarp Senojo Testamento tarnybų ir naujųjų tarnysčių neįstengta išvelgti jokio tęstinumo; dar sunkiau išžiūrėjimas buvo ryšys su pagoniškais kunigystės išivaizdavimais. Atrodė, jog krikščionybės naujybę sudarė būtent tarnybų desakralizacija. Juk krikščionių bendruomenių tarnai buvo vadinami ne *sacerdotes* (*hiereis*), bet *presbyter* – vyriausiaisiais. Aišku, jog tokią Naujojo Testamento traktuotę esmingai veikė šiuolaikinės egzegezės protestantiškosios ištakos, tačiau tai nėra kiek nekeitė akivaizdumo, kuris rodėsi būdingas tokiam aiškinimui; priešingai, aktualus tapo klausimas, ar vis tiktai Liuteris nebuvo teisus Tridento atžvilgiu.

Tad priešpriešiais stovėjo ir stovi dvi kunigiškosios tarnybos sampratos: socialinis-funkcionalusis požiūris, kai kunigystės esmė apibūdinama sąvoka „tarnavimas“ – būtent tarnavimas bendruomenei atliekant tam tikrą funkciją socialiniame Bažnyčios darinyje, ir sakramentinis-ontologinis požiūris, kai kunigystės tarnaujamas po-

būdis, savaime suprantama, neneigiamas, bet laikomas neatskiriamu nuo tarnaujančiojo būties, kuri vėlgi traktuojama kaip nulemta dovanos, tarpininkaujant Bažnyčiai, dovanojamos Viešpaties ir vadinamos sakramentu. Su funkcionaliuoju požiūriu taip pat susijusi terminologinė slinktis. Bematant imama vengti sakrališkai nuspalvinto žodžio „kunigystė“, pakeičiant jį neutraliai funkcionali žodžiu „tarnyba“ (*Amt*), kuris katalikų teologijoje iki tol nevaicino beveik jokio vaidmens.

Ši skirtingą kunigiškosios tarnystės esmės supratimą iš dalies atitinka ir skirtingi akcentai apibrėžiant kunigo užduotis: katalikybėje klasikiniu tapusiam kunigystės centravimui į Eucharistiją (*sacerdos – sacrificium*) priešpriešinamas žodžio primatas, iki tol laikytas tipiškai protestantišku. Tiesa, žodžio primatu besiremianti kunigystės samprata nebūtinai turi būti antisakramentinė: pats Vatikano II Susirinkimo dekretas dėl kunigijos įrodo, jog yra priešingai. **Čia kyla klausimas, kiek abi pateiktos alternatyvos apskritai turi viena kitą šalinti ir kiek jos viena kitą gali praturtinti ir taip būti panaikintos iš vidaus.** Vatikano II Susirinkimas kėlė klausimą, kiek galima išplėsti klasikiniu tapusį potridentinį kunigystės supratimą ir, neprarandant esminių dalykų, išrutulioti atsižvelgus į Reformacijos, šiuolaikinės egzegezės ir šiuolaikinės gyvenimo jausenos impulsus; kiek, priešingai, protestantiškoji „tarnybos“ idėja gali atsiverti gyvai Rytų ir Vakarų katalikiškosios Bažnyčios tradicijai. Juk dėl kunigystės ir po Tridento Susirinkimo tarp katalikų ir ortodoksų neatsirado kokių nors esminių skirtumų.

1. Kunigiškosios tarnybos esmė

Vatikano II Susirinkimas į tuomet dar tik imantį kilti klausimą nesigilino; po didžiųjų diskusijų dėl vyskupų kolegialumo, ekumenizmo, religijos laisvės ir šiuolaikinio pasaulio problemų tam nebebūtų buvę nei laiko, nei jėgų. Tad 1971 m. ir 1990 m. sinodai iš naujo ėmėsi kunigystės temas ir toliau plėtojo Susirinkimo ištaras; popiežiaus laišakai Didžiųjų ketvirtadienių proga ir Dvasininkijos kongregacijos parengtas „Vadovas“ sukonkretino tai iki kunigiškojo gyvenimo kasdienybės. Nors Susirinkimo dekretas tiesiai nesusijęs su šiandieniais ginčiais, vis dėlto jame pateiktos pamatinės gairės, kuriomis buvo galima grįsti visas tolesnes plėtotes.

Tad kokius atsakymus aptinkame į ką tik užsimintas problemas? Išsyk pasakytina: Susirinkimo negalima išsprauti į kokią nors vieną alternatyvą. Pratarmėje pateiktame kunigystės apibrėžime sakoma, jog kunigai šventimais skiriami tarnauti mokytojui, kunigui ir karaliui Kristui bei dalyvauja jo tarnyboje, kuria šioje žemėje vykdomas Bažnyčios kaip Dievo tautos, Kristaus Kūno ir Šventosios Dvasios šventovės augimas (1). Ant rame skirsnyje kalbama apie įgaliojimą atnašauti auką bei atleisti nuodėmes. Tačiau ši ypatinga kunigo užduotis labai pabrėžtinai įtraukiama į istorinį-dinaminį

požiūrį į Bažnyčią: joje visi yra viso Kūno „pasiuntinybės dalininkai“, bet ne visi atlieka „tą patį uždavinį“ (plg. Rom 12, 4). Apibendrinami galime teigti, kad visame pirmajame dekreto skyriuje aiškiai pabrėžiamas ontologinis kunigiškumo aspektas ir sykiu aikštėn iškeliamas įgaliojimas aukoti. Trečiojo skirsnio pradžioje tai dar kartą taip apibūdinama: „Kunigai paimami iš žmonių ir paskiriami būti jų atstovais santykiuose su Dievu, idant galėtų aukoti dovanas bei atnašas už nuodėmes, todėl jie gyvena su kitais žmonėmis kaip su savo broliais“. Nauja, palyginti su Tridento Susirinkimu, yra tai, kad klasikinį požiūrį lydi **stiprus bažnytinio gyvenimo audinio ir visos Bažnyčios bendruomeninio kelio akcentavimas**.

Juo labiau verčia suklusti antrojo skyriaus, kuriame kalbama apie konkrečias kunigų užduotis, pradžioje esantis sakiny: „Kunigų kaip vyskupų bendradarbių pirmoji pareiga yra skelbti visiems Evangeliją“ (4). Čia atrodo aiškiai reiškiamas žodžio ir skelbimo tarnystės primatas. Tad kyla klausimas: koks yra abiejų ištarų – „paskiriami, idant galėtų aukoti dovanas bei atnašas“ ir „pirmutinė pareiga (primum officium) yra skelbti Evangeliją (Evangelium evangelizandi)“ – santykis?

1. 1. Kristologinis pagrindimas

Norėdami atsakyti, pirmiausia turėtume paklausti: **ką iš tikrųjų reiškia „evangelizuoti“?** Kaip tai daroma? Kas yra ši Evangelija? Iš pradžių pasakysime – norėdamas pagrįsti skelbimo primatą, Susirinkimas būtų galėjęs labai gerai pasiremti evangelijomis. Turiu galvoje, pavyzdžiui, nedidelį ir labai būdingą epizodą Morkaus evangelijos pradžioje, kur Viešpats, visų ieškomas dėl jo stebuklingosios galios, pasitraukia į negyvenamą vietą ir ten meldžiasi (Mk 1, 35 ir t. t.). Raginamas „Simono ir jo draugu“, Viešpats atsako: „Eikime kitur, į gretimus miestelius, kad ir ten skelbčiau žodį, nes tam esu atėjęs“ (Mk 1, 38 ir t. t.). Kaip tikrąjį savo atėjimo tikslą Jėzus nurodo Dievo karalystės skelbimą. Todėl tam visi jo tarnai turėtų teikti pirmenybę: jie iškeliauja skelbti Dievo karalystės, tai yra padaryti gyvą, realiai veikiančią, artimą Dievą savo gyvenimo prioritetu. Teisingam šio prioriteto supratimui ši nedidelė perikopė teikia dvi papildomas išvalgas: šis skelbimas eina petys į petį su pasitraukimu į vienumą asmeninei maldai. Toks pasitraukimas atrodo tiesiog jo sąlyga. Kartu šis skelbimas susijęs su „demonų išvarinėjimu“ (1, 39), tai yra: tai ne tik kalba, bet kartu ir poveikį darantis darbas. Skelbimas vykdomas ne gražiame, sveikame pasaulyje, bet demonų valdomame pasaulyje ir reiškia išlaisvinantį įsikišimą į tą pasaulį.

Norėdami teisingai suprasti Jėzui teikiamą prioritetą, turėtume žengti dar vieną žingsnį ir, nesitenkindami nedidele, daug sakančia Morkaus evangelijos perikope, prieš akis turėti visą Evangeliją. Jėzus skelbia Dievo karalystę; jis tai daro pirmiausia palyginimais ir taip

pat ženklais, kuriais ši karalystė prie žmonių artinasi kaip čia ir dabar esanti galybė. Žodis ir ženklai vienas nuo kito neatskiriami. Kai jo ženklai traktuojami vien kaip stebuklai, atsietai nuo jo žodžių turinio, Jėzus savo veikimą nutraukia. Tačiau kartu jis neleidžia jo skelbimą laikyti vien intelekto reikalu, medžiaga diskusijoms: jo žodis reikalauja apsispręsti, jis kuria tikrovę. Šia prasme jis yra „įsikūnijęs“ žodis; žodžio ir ženklo sambūviui būdinga „sakramentinė“ struktūra (1).

Ženkime dar vieną žingsnį. Jėzus nesiūlo turinių, kurie būtų nepriklausomi nuo jo asmens, kaip paprastai daro mokytojas ar pasakotojas. Jis yra daugiau ir kitoks negu mokytojas. Plėtojantis Jėzaus skelbimui, darosi vis aiškiau, kad palyginimais jis kalba apie save, kad „karalystė“ ir jo asmuo yra viena, kad karalystė ateina jo asmens pavidalu. Apsisprendimas, kurio reikalauja Jėzus, yra apsisprendimas jo atžvilgiu, toks, kokį padaro Petras sakydamas: Tu esi Kristus (Mk 8, 29). Galiausiai kaip Dievo karalystės skelbimo turinys aiškiai aikštėn iškyla paties Jėzaus Velykų slėpinys, jo mirtis ir prisikėlimas, pavyzdžiui, palyginime apie nesąžiningus ūkininkus (Mk 12, 1–11). Žodis ir tikrovė dabar susikryžiuoja naujaip: palyginimas supykdo priešininkus, kurie padaro visa, kas pasakojama. Jie nužudo Sūnų. Tai reiškia: palyginimai būtų tušti be kūnu tapusio Sūnaus, kuris atėjo (plg. Mk 1, 38), kuris buvo atsiųstas Tėvo (12, 6), gyvo asmens. Jie būtų tušti be žodžio verifikavimo kryžiumi bei prisikėlimu. Tad dabar suprantame, kad Jėzaus skelbimas „sakramentiniu“ vadintinas dar gilesne prasme, negu tai galėjome padaryti anksčiau: jo žodyje slypi įsikūnijimo tikrovė ir kryžiaus bei prisikėlimo tema. Tai žodis-darbas šia giliaja prasme. Jis iš anksto kreipia Bažnyčios dėmesį į skelbimo ir Eucharistijos, taip pat skelbimo ir gyvo, iškentėto liudijimo sambūvį.

Remdamiesi Velykų perspektyva, pateikiama Jono evangelijoje, turime žengti dar vieną žingsnį. „Jėzus yra Kristus“, – sakė Petras. „Jėzus Kristus yra Logas“, – dabar priduria Jonas. Jis yra amžinasis Tėvo Žodis, kuris yra pas Dievą ir yra Dievas (Jn 1, 1). Jame šis Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų (Jn 1, 14). Krikščioniškajame skelbime kalbama ne apie žodžius, bet apie **Žodį**. „Kai kalbama apie tarnavimą Dievo Žodžiui, galvoje turimas trinitarinis santykis“ (2). Sykiu „šis tarnavimas dalyvauja įsikūnijimo funkcijoje“ (3). Pagristai buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad Jėzaus skelbimas iš pagrindų skiriasi nuo rabinų mokymo: jo žinios šerdį sudaro Jėzaus „aš“, jis pats (4). Tačiau kartu nevalia užmiršti, kad Jėzus savo kalboje pats save laikė žyminčiuoju, jis kalbėjo ne „savuoju vardu“ (Jn 5, 43; plg. 7, 16): jo „aš“ visiškai aiškiai orientuotas į Tėvo „tu“, jis nėra visiškai nuo nieko nepriklausomas, bet įvesdina į trinitarinio santykio dinamiką. **Krikščionių pamokslininko atžvilgiu tai reiškia, kad šis kalba ne apie save, bet padaro save Kristaus balsu, kad taip suteiktų erdvę pačiam Logui ir per bendrystę su žmogumi Jėzumi vestų į bendrystę su Dievu.**

Taip vėl grįžtame prie Vatikano II Susirinkimo dekreto dėl kunigų. Jame kalbama apie įvairius skelbimo būdus ir kaip nekintamas elementas visose šiose formose nurodoma: kunigui nevalia mokytį savo išminties, jis turi skelbti Dievo žodį, kviečiantį į šventumą ir atsivertimą (4). Žodžio tarnyba reikalauja, kad kunigas iš pagrindų savęs atsižadėtų, jam galioja Pauliaus žodžiai: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus“ (Gal 2, 20). Čia prisimenu nedidelį įvykį iš *Opus Dei* ankstyvosios istorijos. Jauna moteris pirmą kartą turėjo progą išgirsti, ką kalba steigėjas Don Escrivá per paskaitas. Jai buvo labai smalsu pasiklausyti garsaus kalbėtojo. Tačiau, pasak jos, po Mišių kartu su juo ji nebe norėjusi daugiau klausyti žmoniškųjų kalbėtojų, bet tetroškusi pažinti Dievo žodį ir valią. Žodžio tarnyba reikalauja, kad kunigas dalyvautų Kristaus kenozėje, ištirptų ir panirtų Kristuje. Tai, kad kunigas kalba ne apie save, bet perteikia kito žinią, nereikia asmeninio neišitrauktumo, priešingai, tai reiškia savęs praradimą Kristuje, savęs praradimą, kuris tęsia jo Velykų slėpinio kelią ir veda į tikrąjį savęs atradimą bei bendrystę su tuo, kuris savo asmeniu yra Dievo žodis. Pati ši velykinė ne-„aš“ ir kartu visiškai „aš“ struktūra rodo, kaip giliai galiausiai Žodžio tarnyba įsiterpia į būti bei suponuoja kunigystę kaip sakramentą.

1. 2. Išplėtojimas tradicijoje (Augustinas)

Kadangi čia priartėjome prie svarbiausio mūsų klausimo taško, norėčiau pamėginti tai dar paaiškinti pasiremdamas dviem iš šventojo Augustino raštų pasiskolintomis įvaizdžių grupėmis, kurios buvo paimtos iš biblinio žodžio apmąstymų ir kartu padarė esminį poveikį dogminei Katalikų Bažnyčios tradicijai.

Pirmiausia minėtinas kunigo vadinimas *servus Dei*, arba *servus Christi* (5). Šio iš anuometinės bažnytinės kalbos paimto kalbėjimo apie Dievo tarną foną sudaro Kristaus himnas iš Laiško filipiečiams (2, 5–11): Kristus, lygus su Dievu Sūnus, priėmė tarno pavidalą, tapo tarnu mums. Giliąją laisvės ir tarnavimo teologiją, kurią šiame kontekste plėtoja Augustinas, čia turime palikti nuošalyje. Mūsų klausimui reikšminga tai, kad *tarno* sąvoka yra santykio sąvoka. Tarnas visada susijęs su kuo nors kitu. Kai kunigas apibrėžiamas kaip Jėzaus Kristaus tarnas, tai šitai reiškia, kad egzistencija yra iš esmės santykiška: jo tarnybos esmė, kuri įsiterpia į jo paties būti, sudaro tarnavimas Viešpačiui. Jis yra Kristaus tarnas, kad remdamasis juo tarnautų jam ir kartu su juo žmonėms. Susijimas su Kristumi neprieštarauja ryšiui su bendruomene (Bažnyčia), bet yra jo pagrindas ir būtent suteikia jam visą jo gyli. Būti susijusiam su Kristumi reiškia būti priimtą į jo paties tarniškąją egzistenciją kartu su juo tarnauti „Kūnui“, Bažnyčiai. Būtent todėl, kad kunigas priklauso Kristui, jis radikaliai priklauso žmonėms. Tikrai per tai jis gali būti jiems taip giliai ir taip besąlygiškai atiduotas. Tai vėlgi reiškia, kad ontologinė kunigo tarnybos, įsi-

terpiančios į jo būti, samprata neprieštarauja tam, kas funkcionalu, kas yra socialinis tarnavimas, priešingai, suteikia tarnavimui tokį radikalumą, koks vien *pro-fanum* srityje neišivaizduojamas.

Su „tarno“ sąvoka susijęs „neišdildomos žymės“ įvaizdis, tapęs Bažnyčios tikėjimo lobio dalimi. Šis žodis (lot. *charakter*) vėlyvosios Antikos kalboje reiškė nuosavybės išpaudą, kuris būdavo išpaudžiamas daiktui, gyvūnui ar net asmeniui ir kurio nebebūdavo įmanoma išdildyti. Taip nuosavybė būdavo neatšaukiamai paženklinama ir „šaukdavosi savo šeimininko“. Galėtume pasakyti: „žymė“ (*charakter*) reiškia priklausomybę, išpaustą pačiai egzistencijai. Todėl žymės įvaizdžiu vėl išreiškiamas susijimas, nukreiptumas, apie kurį kalbėjome. Ir tai yra būtent tokia priklausomybė, kuria pačia neįmanoma disponuoti; iniciatyva šia linkme kyla iš savininko – iš Kristaus. Taip išryškėja sakramento esmė: negaliu tiesiog pareikšti priklausas Viešpačiui. Jis turi pirma priimti mane kaip savąjį, tik tada galiu įžengti į šį priimtumą ir savo ruožtu jį priimti, mėginti jį įgyvendinti. Tad žodžiu „žymė“ nusakomas būtiškasis Kristaus tarnybos, kurią sudaro kunigystė, pobūdis ir kartu išryškinama, kas turima galvoje sakramentiškumo sąvoka. Tik turint tai prieš akis, galima suvokti, kodėl Augustinas žymę funkcionaliai (ir kartu ontologiškai) nusakoma kaip *ius dandi* (teisę duoti), kaip sakramentų galiojimo teikimo sąlygą (6). Priklausomybė tarnu tapusiam Viešpačiui yra priklausomybė tiems, kurie yra jo. Ji reiškia, kad dabar **tarnas šventuoju ženklų gali duoti tai, ko jis iš to, kas buvo jo, negebėjo duoti**: jis teikia Šventąją Dvasią, išriša iš nuodėmių, sudabartina Kristaus auką ir jį patį jo šventajame kūne ir kraujyje – visa tai yra Dievui rezervuotos teisės, kurių negali prisiskirti joks žmogus ir kurių jam negali deleguoti jokia bendruomenė. Kai „žymė“ taip išreiškia tarnavimo bendrystę, ji rodo, **viena vertus, kad galiausiai visada veikia pats Viešpats, ir, kita vertus, kad jis regimojoje Bažnyčioje veikia per žmones**. Taip „žymė“ laiduoja sakramentų „galiojimą“ net tada, kai juos teikia neverti tarnai, tačiau kartu tokius tarnus teisdama ir reikalaujama, kad jie gyventų sakramentu.

Dar keli žodžiai apie antrą įvaizdžių, kuriais Augustinas stengėsi pats išsiaiškinti ir savo tikintiesiems paaiškinti kunigiškojo tarnavimo esmę, grupę. Ji kilo iš Jono Krikštytojo asmenybės, kurioje jis išžiūrėjo kunigo tarnybos provaizdį, apmąstymo (7). Augustinas atkreipia dėmesį, kad Jonas Naujajame Testamente vadinamas iš Izaijo pasiskolintu žodžiu „balsas“, tuo tarpu Kristus Jono evangelijoje rodosi kaip „žodis“. „**Balso**“ (*vox*) ir „**žodžio**“ (*verbum*) santykis čia padeda išryškinti Kristaus ir kunigo sambūvį. Iki tapdamas jusliškai suvokiamas per balsą, žodis egzistuoja širdyje. Tarpininkaujant balsui, jis įeina į kito suvokimą ir tada yra ir jo širdyje, kalbančiajam žodžio dėl to nepraradus. Juslinis skambesys, balsas, nešantis žodį iš vieno pas kitą (arba kitus), pranyksta. Žodis išlieka. **Kunigo užduotis** galiausiai yra

visiškai paprasta – būti **balsu žodžiui**: „Jam skirta augti, o man – mažėti“ – balsas neturi kitos paskirties, tik perteikti žodį; tada jis pasitraukia. Šioje perspektyvoje vėl išryškėja kunigiškiosios tarnybos didumas ir mažumas: kunigas, kaip Jonas Krikštytojas, yra pirmtakas, žodžio tarnas. Svarbus ne jis pats, bet kitas. Tačiau jis yra *vox* visa savo egzistencija; jo misija – tapti balsu žodžiui, ir būtent dėl šios savo radikalios užduoties jis yra Krikštytojo misijos, paties Logo misijos didybės dalininkas. Laikydamasis tos pačios linijos, Augustinas vadina kunigą sužadėtinio bičiuliu (*Jn* 3, 29), kuris pats sužadėtinės nesisavina, bet kaip draugas dalyvauja vestuvių džiaugsme: Viešpats padarė tarną draugu (*Jn* 15, 15), kuris dabar priklauso namams ir lieka namuose – iš vergo yra tapęs laisvuoju (*Gal* 4, 7; 4, 21–5, 1) (8).

2. Kristologija ir ekleziologija: bažnytinis kunigystės pobūdis

Iki šiol kalbėjome apie kristologinį krikščionybės pobūdį, kuris kartu visada yra trinitarinis, nes Sūnus savo esme yra atėjimas iš Tėvo ir nuėjimas pas jį. Jis atiduoda save Šventojoje Dvasioje, kuri yra meilė ir todėl savo asmens dovanojimas. Tačiau Susirinkimo dekretu taip pat pagrįstai pabrėžiamas tarnybos ekleziologinis pobūdis, kurio nevalia atskirti nuo jo kristologinio-trinitarinio pagrindo. Žodžio išikūnijimas reiškia, jog Dievas nenori tiesiog per Dvasią ateiti pas žmogaus dvasią, bet ieško jo per materialųjį pasaulį, trokšta paliesti jį ir kaip socialinę bei istorinę būtybę. **Dievas nori ateiti pas žmones per žmones**. Dievas taip yra atėjęs pas žmones, kad jie vienas prie kito atsидurtų per jį bei remdamiesi juo. Tad išikūnijimas apima tikėjimo **bendruomeniškumą bei istoriškumą**. Kelias per kūną reiškia, kad laiko realybė bei žmogaus visuomeniškumas tampa žmogaus ryšio su Dievu veiksniais, savo ruožtu besiremiančiais pirmesniu žmogaus santykiu su Dievu. Todėl kristologija ir ekleziologija viena nuo kitos neatskiriamos: Dievo veikimas sukuria „Dievo tautą“, o „Dievo tauta“ Kristaus dėka virsta „Kristaus Kūnu“, pasak gilaus aiškino, kuri Paulius pateikia Laiške galatams kalbėdamas apie pažadą Abraomui. Jis duotas – taip Paulius išskaito Senajame Testamente – Abraomo „ainijai“, vadinasi, ne daugeliui, bet vienam. Tad Dievo veikimas krypta į tai, kad mes, daugelis, kūno bendrystėje su Kristumi tapume ne tik „viena“, bet ir „vienas“ (*Gal* 3, 16 ir t., 28).

Remdamasis būtent šiuo giliu ekleziniu kristologijos matmeniu, Susirinkimas išryškino Kristaus vyksmo dinamiką pasaulio istorijoje – dinamiką, kuriai tarnauja kunigai. Galutinis mūsų visų tikslas yra būti laimingiems. Tačiau **laimė glūdi tik bendrabūvyje**, o bendrabūvis – **tik meilės begalybėje**. Laimė atrandama išribojus „aš“ tame, kas dieviška, sudievinime. Tad Susirinkimas kartu su Augustinu sako, jog istorijos tikslas – žmonijos tapsmas meile; tada žmonija bus garbinimas, gyvasis kultas, „Dievo miestas“. Ir tada išsipildys giliausias kūrinių troškimas, kad Dievas bū-

tų viskas visame kame (*1 Kor* 15, 28; Dekretas dėl kunigų tarnybos ir gyvenimo 2, 42–55; Augustinas, DcD X 6). Tai, kas yra kultas, kas yra sakramentai, galiausiai suprantama tik šioje didžiojoje perspektyvoje.

Kaip tik šis visas į galutinių klausimų didybę kreipiantis požiūris atveda prie visiškai konkrečių dalykų: kadangi taip yra, krikščioniškasis tikėjimas niekada nėra vien dvasinis-vidinis, niekada vien subjektyvus ar privatus-asmeninis santykis su Kristumi bei jo žodžiu, jis visada konkretus-bažnytinis. Susirinkimo dekretu dėl to akcentuojamas – galbūt šiek tiek pabrėžtinai – kunigų santykis su vyskupu. Didysis kristologinis klusnumas, anuliuojantis Adomo neklusnumą, konkrečiai reiškiasi **bažnytiniu klusnumu**, o bažnytinis klusnumas kunigui praktiškai yra klusnumas savo vyskupui. Susirinkimas galbūt galėjo labiau pabrėžti, jog iš pradžių **turėtų būti bendrasis visų klusnumas Dievo žodžiui ir jo pateikimui gyvojoje Bažnyčios tradicijoje**. Toks bendrasis išipareigojimas taip pat yra bendroji laisvė; jis apsaugo nuo savivalės ir laiduoja tikrai kristologinį bažnytinio klusnumo pobūdį. Bažnytinis klusnumas nėra pozityvistinis; paklūstama ne tiesiog formaliai valdžiai. Paklūstama tam, kuris pats yra klusnus ir ikūnija klusnųjį Kristų. Tačiau toks klusnumas, savaime suprantama, nepriklauso nuo tarnautojo dorumo ir šventumo, nes susijęs su Viešpaties dovanoto tikėjimo objektyvumu, pranokstančiu visą subjektyvumą. Todėl klusnume vyskupui visada peržengiama vietinė Bažnyčia – tai katalikiškasis klusnumas: vyskupui paklūstama, nes jis čia, šioje vietoje, atstovauja visai Bažnyčiai. Ir tai taip pat – klusnumas, išvedantis iš istorinės akimirkos bei kreipiantis į tikėjimo istorijos visumą. Jis remiasi viskuo, kas išaugo *communio sanctorum* prieglobstyje ir būtent todėl atsiveria ateičiai, kai Dievas bus viskas visame kame, o mes pasidarysime vienas vienintelis. Todėl klusnumo reikalavime glūdi rimtas reikalavimas tam, kuris valdžia disponuoja. Tačiau tai nereiškia, kad klusnumas susijęs su sąlyga: jis yra visiškai konkretus. Paklūstu ne Jėzui, kurį aš ar kas nors kitas ižiūrime Rašte; tada paklusčiau tik savo mėgstamoms idėjoms ir, garbindamas tokį išsigalvotą Jėzaus paveikslą, iš tiesų garbinčiau save. Ne, paklusti Kristui reiškia paklusti jo Kūnui, paklusti jo Kūne. Laiške filipiečiams Jėzaus klusnumas, kaip Adomo neklusnumo įveikimas, stovi išganymo vyksmo viduryje. Šis klusnumas kunigiškajame gyvenime turi reikštis kaip klusnumas Bažnyčios valdžiai, konkrečiai, vyskupui. Tiktai tada realiai išsižadama savęs kaip stabo garbinimo. Tiktai tada mumyse įveikiamas Adomas ir atsiveria nauja žmogiškoji būtis. Laikais, kai emancipacija laikoma tikrąja atpirkimo šerdimi ir laisvė rodoma kaip teisė daryti viską ir tik tą, ko pats noriu, klusnumo sąvoka yra paskelbta už įstatymo ribų. Ji pasitraukė ne tik iš mūsų žodyno, bet ir iš mūsų mąstymo. Tačiau kaip tik tokia laisvės samprata ir gimdo negebėjimą būti kartu, negebėjimą mylėti. Ji pavergia žmogų. Todėl būtina atkurti teisingai suprantamą klusnumą ir iš naujo pastatyti jį krikščioniškojo bei kunigiškojo dvasingumo centre.

3. Dvasinis pritaikymas

Kai kristologija suvokiama kaip pneumatologinė-trinitarinė ir kartu kaip eklezinė, savaimė iškart – kaip matėme – pereinama prie dvasingumo, prie gyvo tikėjimo klausimo. Susirinkimo dekretė – dogminį pagrindą jau suteikus konstitucijoje apie Bažnyčią – šiam aspektui skiriama daug dėmesio, įskaitant taip pat labai konkrečias ištaras. 14 dekretė skirsnyje kalbama apie sunkią problemą, kaip kunigui, blaškomam savo gausių, dažnai labai skirtingų užduočių, išlaikyti vidinę gyvenimo vienybę, – problemą, kuri, vis labiau trūkstant kunigų, gali virsti tikra kunigiškosios egzistencijos krize. Klebonas, kuriam šiandien patikėtos trys ar keturios parapijos, yra nuolatos pakeliui iš vienos vietos į kitą; misionieriams, matyt, gerai pažįstama situacija vis labiau darosi įprasta pagrindinėse krikščionybės šalyse. Kunigas privalo stengtis laiduoti, kad bendruomenės būtų aprūpintos sakramentais, jį spaudžia administraciniai darbai, visokie klausimai ir dar, be to, asmeninis vargas daugybės žmonių, kuriems jis dėl visa to dažnai vargiai begali surasti laiko. Blaškomas tokių darbų, jis jaučiasi tuščias, jam vis sunkiau rasti laiko susikaupti, iš kur galėtų pasisemti naujų jėgų bei įkvėpimo. Išoriškai blaškomas, o viduje tapęs tuščiu, kunigas nustoja džiaugtis savo profesija, kuri ima atrodyti vos pakeliama našta. Jam kyla noras pabėgti.

Susirinkimas pasiūlė tris impulsus tokiai padėčiai įveikti. Pagrindinis motyvas yra vidinė bendrystė su Kristumi, kurio maistas buvo vykdyti Tėvo valią (*Jn 4, 34*). Svarbu, kad ontologinė vienybė su Kristumi būtų išsąmoninta ir gyvai reikštūsi veikloje: visa, ką darau, darau bendrystėje su juo. Mano darbų įvairialypiškumas ir dažnai tiesiog išorinis priešybiškumas yra mano profesijos dalis: visa tai yra mano bendrabūvis su Kristumi, įrankiška veikla bendrystėje su juo.

Iš to išplaukia antrasis motyvas: kunigiškoji askezė įkurdintina ne šalia pastoracinio darbo kaip papildoma našta ir dar viena užduotis, dar labiau perkraunanti mano dieną. Pačioje veikloje mokausi save įveikti, palikti bei atiduoti savo gyvenimą; nusivildamas ir patirdamas nesėkmę mokausi atsižadėti, priimti skausmą, savęs atsisakyti. Džiaugdamosis sėkme mokausi dėkingumo. Įgyvendindamas sakramentus pats juos irgi vidujai priimu; juk darau ne kokį nors išorinį darbą, bet kalbuosi su Kristumi, per Kristų – su trejybišku Dievu ir taip meldžiuosi su kitais bei už juos. Ši tarnavimo askezė, pats tarnavimas kaip tikroji mano gyvenimo askezė neabejotinai labai svarbus motyvas, kuris, tiesa, vis reikalauja sąmoningų pratybių, darbo vidinio sutvarkymo remiantis būtimi.

Tad būtinas trečiasis motyvas. Net mėginant išgyventi tarnavimą kaip askezė, sakramentinį darbą kaip asmeninį susitikimą su Kristumi, reikia atokvėpio akimirku, idant ši vidinė kryptis apskritai galėtų pasidaryti reali.

Visa tai – teigiama Susirinkimo dekretė – galima pasiekti tik tada, kai kunigai savo gyvenimu vis giliau panyra į Kristaus slėpinį. Itin išpūdinga tai, ką šia tema iš savo patirties sako šventasis Karolis Boromiejus: norėdamas teisingai kunigiškai gyventi, kunigas turi taikyti šias priemones: pasninkauti, melstis, vengti bendravimo su blogais žmonėmis, lygiai kaip ir žalingų bei pavojingų artimųjų. „Jei tavyje jau užiebtą nedidelę dieviškosios meilės kibirkštis, neatsisakyk jos iškart, nepaleisk jos vėjais... Jei esi sielovadininkas, neapleisk dėl to rūpinimosi savimi; nedalyk savęs taip dosniai, kad tau pačiam nieko nebeliktų, nes kaip tu turi galvoti apie kitų, kurių labui esi, sielas, lygiai taip tau nevalia užmiršti savo paties sielos... Aukodamas sakramentus, išimastyk į tai, ką darai. Švėsdamas Mišias, išimastyk į tai, ką aukoji; kai su kitais meldiesi giedodamas psalmes, išimastyk į tai, kam ir ką sakai; vesdamas sielas, išimastyk į tai, kieno krauju jos nupraustos...“ (9). Vien keturiskart pakartotas *meditare* („išimastyk“) rodo, kokia esminė šiam didžiam sielovadininkui atrodo būtinybė gilinti mūsų darbą vidiniu matmeniu. O sykiu žinome, kaip radikaliai Karolis Boromiejus, kuris, išsektas atsidavusios tarnystės, mirė sulaukęs 46 metų, save dovanavo žmonėms. Būtent šis vyras, tikrai išėikvojęs save dėl Kristaus ir, remdamasis juo, dėl žmonių, moko mus, jog tokia savidava negalima be drausmės ir prieglobsčio, kurį teikia autentiškas, tikėjimo kupinas vidujiškumas. Čia mums reikia iš naujo mokytis. Vidujiškumas pastaraisiais dešimtmečiais buvo plačiai įtarinėjamas kaip „intymizmas“ bei „privatizmas“. Tačiau tarnavimas be vidujiškumo virsta tuščiu aktyvizmu. Daugelio kunigų, kurie ėmėsi savo užduoties degdami dideliu idealizmu, žlugimą galiausiai lėmė tas suabejojimas vidujiškumu. Laikas Dievui, savo vidiniam stovėjimui jo akivaizdoje, yra pastoracinis prioritetas, lygiavertis visiems kitiems prioritetams, maža to, tam tikru atžvilgiu už juos svarbesnis. Tai ne papildoma našta, bet sielos atokvėpis, be kurio neišvengiamai uždustume – prarastume dvasinį kvėpimą, Šventosios Dvasios kvėpavimą mumyse. Kiti poilsio būdai irgi svarbūs ir prasmingi, tačiau pagrindinis būdas pailsėti nuo darbo ir vėl pasimokyti mylėti yra vidinis Dievo veido ieškojimas, visada gražinantis mums džiaugimąsi Dievu. Vienas nuolankių ir savo nuolankumu didžiųjų mūsų amžiaus kunigų Didimo Mantiero (1912–1992) iš Bassano del Grappa savo dvasiniame dienoraštyje yra pabrėžęs: „Atsivertusieji visada būdavo ir yra įgyjami per nežinomų tikinčiųjų maldą bei auką. Kristus laimėdavo sielas ne savo nuostabių kalbų, bet savo nuolatinio meldimosi jėga. Dienomis jis pamokslaudavo, tuo tarpu naktimis meldavosi“ (10). Sielas, tai yra gyvus žmones, neįmanoma patraukti prie Dievo tiesiog įkalbinėjimu ar diskusija. Jos nori būti išmelstos Dievo Dievui. Todėl krikščioniškasis vidujiškumas taip pat yra visų svarbiausias pastoracinis darbas. Mūsų pastoraciniuose planuose tai turi labiau atsispindėti. Galiausiai privalome suvokti, jog turime mažiau diskutuoti ir daugiau melstis.

Perspektyva: kristologiškai perteikta Senojo ir Naujojo Testamento vienybė

Baigdamas norėčiau dar kartą grįžti prie išangoje apmestos problematikos: ką Naujojo Testamento perspektyvoje reiškia Bažnyčios kunigystė? Ar tokia apskritai egzistuoja? Ar teisingas reformatorių priekaištas, kad Bažnyčia išdavusi krikščionybės naujovę ir, panaikindama krikščioniškąją pervartą, vėl padariusi presbiterį *sacerdos*? Ar neturėjusi griežtai likti ties vyresniųjų funkcija, nesakralizuodama ir nesakramentalizuodama? Norint į šį klausimą tinkamai atsakyti, neužtenka pradinių skirtingybių ir vėlesnio sąvokų *presbyter* ir *hiereus* (*sacerdos*) sulydymo vien terminologinių tyrimų. Reikia leisti giliau; aptartina visa Senojo ir Naujojo Testamento santykio problematika. Ar Naujasis Testamentas yra ryšio su Senoju esminis nutraukimas, ar jo esminis išpildymas, kai viskas perkeičiant priimama ir būtent atnaujinant išlaikoma? Ar malonė prieštarauja įstatymui, ar abu sieja vidinis ryšys?

Istorinėje plotmėje iš pradžių konstatuotina, kad 70 m. Jeruzalės šventykla buvo sugriauta ir kartu su ja išnyko ištisa aukojimo bei kunigijos sritis, tam tikru atžvilgiu buvusi „Įstatymo“ šerdimi. Judaizmas, viena vertus, tai, kas prarasta, mėgino išsaugoti šventyklos šventumo paliepiumus dabar perkeldamas žydų gyvenimui (11); kita vertus, prarastą šventyklos paveldą maldingos vilties, kad Jeruzalės kultas bus atkurtas, pavidalu įtvirtino savo dvasingume. Sinagoga, kuri yra tik rinkimosi vieta melstis, skelbti ir klausytis Dievo žodžio, tėra fragmentas laukiant didesnio. Griežtai reformacinis dvasinės tarnybos bei krikščioniškojo kulto aiškinimas susiaurina krikščionybę iki sinagogos paveikslą, iki susirinkimo, žodžio, maldos. Istoristinis Kristaus aukos vienkartinis aiškinimas ištremia auką bei kultą į praeitį ir, kaip auką, iš dabarties pašalina ir kunigystę. Tačiau šandien ir Reformacijos Bažnyčiose vis labiau įžiūrima, jog taip nepakankamai įvertinama Naujojo Testamento vyksmo didybė ir gilumas. Tada Senasis Testamentas liktų neišpildytas. Tačiau Kristaus prisikėlimu šventykla paties Dievo galia buvo iš naujo pastatyta (Jn 2, 19!). Ši gyvoji šventykla – Kristus pati yra naujoji auka, kurios nuolatinis „šiandien“ glūdi Kristaus Kūne, Bažnyčioje. Šiuo požiūriu tikrai egzistuoja naujojo kulto, kur išpildomi visi „pirmavaizdžiai“, kunigiškoji tarnyba.

Todėl atmestina samprata, kulto ir kunigystės srityje suponuojanti visišką ryšio su ikikrikščioniškąja išganymo istorija pertrūkį ir neigianti bet kurią sąsają tarp Senojo ir Naujojo Testamento kunigystės. Mat tada Naujasis Testamentas būtų ne Senosios Sandoros išpildymas, bet jos priešybė; vidinė išganymo istorijos vienybė būtų suardyta. Kristaus aukos ir jos priėmimo per prisikėlimą dėka Bažnyčiai perduotas visas Senosios Sandoros kulto bei kunigystės paveldas. Visa ši krikščioniškojo „taip“ pilnatvė turi būti išryškinta Bažnyčios siaurinio iki sinagogos akivaizdoje: tik tada bus su-

voktas apaštališkosios įpėdinystės tarnybos platumas bei gilumas. Šia prasme turėtume ne gėdydamiesi ir atsiprašinėdami, bet ryžtingai ir džiugiai pasakyti: taip, Bažnyčios kunigystė yra Senojo Testamento kunigystės tąsa bei priėmimas – kunigystės, kuri autentiškai išpildoma ją iš pagrindų perkeičiamai atnaujinant. Toks požiūris svarbus ir krikščionybės santykio su pasaulinėmis religijomis atžvilgiu. Kad ir kaip radikaliai krikščionybė pradeda iš naujo, kad ir kokios ji yra iš Dievo kylanti ir visiškai kitokia, ji nėra vien žmogiškojo ieškojimo neigimas. Adventinė šių religijų laikysena, kad ir kokios kartais iškreipta ir bjauri, nėra visiškai tuščia. Tokia kunigystės samprata taip pat nenuvertinama visuotinė pakrikštytųjų kunigystė. Vėlgi Augustinas labai puikiai tai iškėlė aikštėn, visus tikinčiuosius pavadindamas Dievo tarnais, tuo tarpu kunigus įvardydamas kaip tarnų tarnus, o tikinčiuosius, pasiremdamas kunigų užduoties perspektyva, – jų šeimininkais (12). Naujojo Testamento kunigystė yra kojas mazgojančio Viešpaties įpėdinystė: jos didybę tegali sudaryti nusižeminimas. Nuo tada, kai Kristus kaip didžiausias tapo mažiausias, kai jis, pirmasis, pasitenkino paskutiniąja vieta, didumas ir mažumas glūdi vienas kitame. Būti kunigu reiškia įžengti į šią tapimo mažesniu bendruomenę ir taip dalyvauti bendrojoje atpirkimo šlovėje.

Nuorodos

- (1) Šiuos sąryšius išsamiau pateikiu savo nedidelyje knygoje „Evangelium – Katechese – Katechismus“ (München 1995, p. 35–43).
- (2) F. Genn. Trinität und Amt nach Augustinus. Einsiedeln 1986. P. 181.
- (3) Ten pat, p. 183.
- (4) Plg., pvz., R. Aron. Die verborgenen Jahre Jesu. Frankfurt 1962. P. 237 ir t.; J. Neusner. A Rabbi talks with Jesus. Doubleday 1993. P. 30.
- (5) Šiuo klausimu plg. Genn, op. cit., 101–123; dėl bendrosios posakio *servus Dei* vartosenos Augustino laikais žr.: P. Brown. Augustinus von Hippo. Leipzig 1972. P. 114–118.
- (6) Genn, op. cit., p. 63 ir t.; antikinės *charakter* sąvokos klausimu (graikiškasis atitikmuo: *stigma, sphragis*) plg. H. Schlier. Der Brief an die Galater. Göttingen 1962. P. 284 (ten pateikiama daugiau literatūros).
- (7) Sermo 293, 1–3 (PL 38, 1327 ir t.).
- (8) Genn, op. cit., p. 139 ir t.
- (9) Acta Ecclesiae Mediolanensis. Milano 1599. P. 1177 ir t.: lapkričio 4 d. brevioriaus skaitinys.
- (10) L. Grygiel. La „Dieci“ di don Didimo Mantiero. Ed. San Paolo 1995. P. 54.
- (11) Plg. Neusner, op. cit. (4 nuoroda), pvz., p. 114 ir t.
- (12) Genn, op. cit., p. 117 ir t.

Versta iš:

Joseph Cardinal Ratzinger. Weggemeinschaft des Glaubens. Kirche als Communio. Sankt Ulrich Verlag, Augsburg 2005.

© Sankt Ulrich Verlag Augsburg

© Vertimas, Katalikų interneto tarnyba

Arkivyskupas Lajolo: krikščionims nepakankamai atstovaujama Europos politikoje

(KAP) Rugsėjo 11 d. Vatikano valstybės sekretoriato santykių su valstybėmis sekretorius arkivyskupas Giovanni Lajolo padarė pranešimą Krokovoje vykusioje tarptautinėje konferencijoje tema „Katalikų Bažnyčios vaidmuo Europos integracijos procese“. Vatikano „užsienio reikalų ministras“ kritikavo tai, kad krikščionims, sudarantiems Europos gyventojų daugumą, nėra tinkamai politiškai atstovaujama – jie yra tik „toleruojami“. Nors keturi penktadaliai europiečių yra krikščionys, politinėse struktūrose, žiniasklaidoje ir kultūros institucijose jiems atstovaujama nepakankamai. Arkivyskupas apgailestavo, kad krikščionys dažnai išskiriami kaip netinkantys šiuolaikinei sekuliarizuotai kultūrai, neva jų įsitikinimai „politiškai nekorektiški“.

Pasak arkivyskupo Lajolo, reikia pasipriešinti bandymams nustumti tikėjimą į visuomenės gyvenimo nuošalę. Bažnyčios labai prisidėjo prie socialinio ir kultūrinio Europos gyvenimo, ypač sveikatos apsaugos ir švietimo srityje. Krikščionybė iš tikrųjų yra skirtingas Europos tautas „vienintelis vienijantis veiksnys“. Krikščionys turi be menkavertiškumo jausmų angažuotis pasaulio reikalams laikydamiesi dialogo dvasios, būdingos krikščioniškajam gyvenimui. Pasak arkivyskupo Giovanni Lajolo, krikščionims tenka užduotis padaryti visuomenėje regimas tikrąsias vertybes, priešpriešinant jas iliuzinėms vertybėms.

Po uragano Vatikanas reiškia solidarumą JAV

(KAP) Rugsėjo 19 d. paskelbtame Popiežiškosios *Cor unum* tarybos pirmininko arkivyskupo Paulio Cordeso komunikate reiškiamas susirūpinimas, kad pasaulio šalys palieka Jungtines Amerikos Valstijas vienas dorotis su uragano „Katrina“ sukeltais katastrofos padari-

niais. Grįžęs iš kelionės po uragano nuniokotą regioną arkivyskupas Cordesas pareiškė, jog „turtingoje Amerikoje yra taip pat gėdingo skurdo“. Pasak jo, tai reikalauja išreikšti artumą Bažnyčios nariams ir žmogiškąjį solidarumą.

Popiežiškosios *Cor unum* tarybos pareiškime teigiama, kad Vatikanas kol kas yra vienintelė valstybė, nusiuntusi į katastrofos vietą savo oficialų atstovą. Popiežiaus pavedimu vykęs solidarumo vizitas atvėrė naujų galimybių telkti humanitarinę paramą.

Popiežiškosios *Cor unum* tarybos pirmininkas arkivyskupas Paulis Cordesas nuo rugsėjo 10 d. lankėsi Naujajame Orleane, Baton Rouge ir Biloxi vyskupijose. Rugsėjo 11 d. Baton Rouge katedroje arkivyskupas Cordesas savo pamoksle kvietė pamąstyti apie teroristų ataką ir gamtos katastrofų „religinę dimensiją“. Minėdamas ketvirtąsias Niujorko teroro aktų metines arkivyskupas Cordes sakė, jog sekuliarizmas klysta tikėjimą atskirdamas nuo kasdienio gyvenimo. „Tikėjimas nušviečia kiekvieną mūsų gyvenimo momentą. Dievas visuomet mus lydi, net tamsiausiais momentais, kai mes to nesuprantame“, – sakė jis.

Lenkų ir vokiečių vyskupai patvirtino susitaikinimo siekį

(KAP, KAI) Rugsėjo 21 d. Fuldoje buvo pasirašytas Vokietijos ir Lenkijos episkopatų pareiškimas, kuriame patvirtinta valia siekti abiejų šalių susitaikinimo ir draugystės. Šis pareiškimas paskelbtas minint 40 -ąsias metines nuo istorinio Lenkijos ir Vokietijos episkopatų apsikeitimo laiškais, kuriais siekta susitaikinimo ir prašyta atleidimo už II pasaulinio karo metais įvykdytą neteisybę, žiaurumus bei sukeltus kentėjimus. Iškilėse Fuldoje dalyvavo Vokietijos vyskupų konferencija ir Lenkijos vyskupų konferencijos delegacija, vadovaujama jos pirmininko arkivyskupo Józefo Michaliko. Tas pats dokumentas lenkų kalba pasirašytas

rugsėjo 24 d. Vroclave. Vokietijos vyskupų konferencijos delegacijai vadovavo naujai kadencijai perrinktas jos pirmininkas kardinolas Karlas Lehmannas.

Bendrame vyskupų pareiškime raginama, kad lenkai ir vokiečiai savo dvasinėmis ir medžiaginėmis galiomis prisidėtų stiprinant krikščioniškąją Europos tapatybę. Vyskupai taip pat apgailestauja, kad pastaruoju metu pasitaikė atvejų, kai buvo „lengvabūdiškai“ aitrinamos praeities žaizdos. Vyskupų laiške atkreiptas dėmesys į tai, kad kai kas beatodairiškai piktnaudžiauja tomis senomis žaizdomis „siekdamas asmeninių ar politinių tikslų“. Vyskupai ryžtingai prieštarauja tokiam neatsakingam elgesiui.

Prieš iškilmingą pasirašymo aktą vokiečių ir lenkų vyskupai Fuldos šv. Bonifaco katedroje šventė Mišias. Pasirašymo prakalboje Vokietijos vyskupų konferencijos pirmininkas kardinolas Karlas Lehmannas sakė, kad naujuoju pareiškimu įvertinamas pastarųjų keturiasdešimt metų susitaikinimo darbas ir drauge žvelgiama „į bendrą ateitį, siejančią Lenkiją ir Vokietiją suvienytoje Europoje“. ComECE pirmininkas vyskupas Josefus Homeyeris savo pranešime pristatė Vokietijos ir Lenkijos vyskupų santykius nuo Vatikano II Susirinkimo. Jis aptarė vokiečių ir lenkų visuomenėse gajus įvaizdžius, trukdančius tautų tarpusavio supratimui. Šia prasme jis minėjo istorinį Vokietijos ir Rusijos suartėjimą, nulėmusį Lenkijos kaip atsilikusio krašto įvaizdį. Viena vertus, vokiečiai stebisi lenkų maldingumu, kita vertus, kalba apie lenkų katalikybės „atsilikimą“, nepastebėdami Vatikano II Susirinkimo nulemtų pokyčių. Kalbėdamas apie problemas, kurias sunku suprasti lenkų visuomenei, vyskupas Homeyeris minėjo Lenkijoje pastebimą jautrumo stoką dėl iškeldintųjų vokiečių patirtos neteisybės. Jis taip pat minėjo pastebimą lenkų nepasitikėjimą „suprotestantėjusios“ ar „sekuliarizuotos“ Vokietijos Bažnyčios atžvilgiu.

Lenkijos vyskupų konferencijos pirmininkas arkivyskupas Józefas Michalikas priminė, kad vokiečių ir lenkų vyskupų susitaikinimo laiškas įkvėpė taip pat Ukrainos graikų apeigų katalikų Bažnyčios ir Katalikų Bažnyčios Lenkijoje susitaikinimo iniciatyvą. Pasak arkivyskupo Michaliko, Lenkijos Bažnyčios dar laukia tas pats susitaikinimo kelias su kitomis tautomis ir Bažnyčiomis, tarp jų Ukrainos ir Rusijos.

Anuometinis Vatikano II Susirinkimo (taip pat „šaltojo karo“) metu vykęs apsikeitimas laiškais buvo ypatingas tarpusavio susitaikinimo ženklas. 1965 m. Lenkijos vyskupų susitaikinimo laišką pirmasis pasirašė Lenkijos primas kardinolas Stefanus Wyszynskis. Jame Vokietijos vyskupai buvo kviečiami į 1966 m. švęstą Lenkijos krikšto tūkstantmečio minėjimą. Laiške buvo reiškiamas atleidimas ir drauge prašoma atleisti: minėtos ne tik lenkų patirtos kančios, bet taip pat „milijonų pabėgėlių ir iškeldintų vokiečių kentėjimai“. Po dviejų savaitių Vokietijos vyskupai taip pat atsakė laišku. Nepaisant reikšmingo susitaikinimo signalo, anuomet būta ne tik teigiamų jo atgarsių. Kai kuriems vokiečių hierarchams buvo nelengva pripažinti vakarinę Lenkijos sieną, o komunistų valdžia Lenkijoje stengėsi aštrinti kai kurių tikinčiųjų nepritarimą savo hierarchų siūlytam susitaikinimo keliui.

Benediktas XVI pabrėžė Šventojo Rašto skaitymo reikšmę

(KAP, KAI) Rugsėjo 16 d. popiežius Benediktas XVI pasakė kalbą tarptautiniame biblistų kongrese, vykusiame Romoje minint 40-ąsias Vatikano II Susirinkimo dogminės konstitucijos *Dei verbum* metines. Rugsėjo 14–18 d. vykusiame kongrese buvo apie 400 dalyvių, tarp jų beveik šimtas vyskupų iš 98 šalių, dalyvavo taip pat protestantų teologai.

Savo kalboje popiežius kvietė tikinčiuosius intensyviau skaityti Šven-

tąjį Raštą, tačiau drauge išpėjo vengti savavališko jo aiškinimo. Pasak Šventojo Tėvo, Bažnyčia ir Dievo žodis neatsiejamai susiję tarpusavyje: „Bažnyčia gyvena Dievo žodžiu, o Dievo žodis aidi Bažnyčios mokyme ir visame jos gyvenime“, – sakė Benediktas XVI. „Bažnyčia gyvena ne iš savęs, bet iš Evangelijos; Evangelijoje ji vis iš naujo randa orientyrų savo kelyje“. Pasak popiežiaus, teologai Šventąjį Raštą „tiria, aiškina ir perteikia šiuolaikine kalba“, o ganytojai „ieško jame mūsų laikų problemų sprendimų“. Benediktas XVI džiaugėsi, kad konstitucijoje *Dei verbum* buvo iškelta Šventojo Rašto svarba, o iš to atsinaujino įvairios bažnytinio gyvenimo sritys: homiletika, katechezė, teologija, dvasingumas ir ekumenizmas.

Popiežius pabrėžtinai ragino tikinčiuosius intensyviau naudotis Šventuoju Raštu dvasinei skaitybai. Čia jis ragino pasitelkti naujus, tačiau drauge rūpestingai pasvertus metodus. Pasak Šventojo Tėvo, tokia praktika gali vesti „į naują dvasinį pavasarį“.

Kongrese kalbėjęs kardinolas Carlo Maria Martinis sakė, kad Susirinkimo konstitucija *Dei verbum* padėjo numalšinti Dievo žodžio alkį. Kardinolas dalijosi savo sielovados patirtimi ir sakė, jog skaitydami Bibliją daugelis tikinčiųjų pajėgė gyventi pagal Dievo valią net didmiestyje, sekuliarizuotoje aplinkoje. Pasak kardinolo Martino, ryšys su Biblija leidžia pagarbiai gyventi su kitos nei mūsų tautybės ir kultūros žmonėmis.

Skelbiamas paskutiniųjų Jono Pauliaus II dienų protokolais

(KAP) Vatikano biuletenyje *Acta apostolicae sedis* skelbiamas paskutiniųjų popiežiaus Jono Pauliaus II gyvenimo dienų bei valandų protokolais. Pasak protokolo, lemtinga krizė Šventąjį Tėvą ištiko kovo 31 d., kai jį koplųčioje ėmė krėsti drebulys ir pakilo temperatūra. Paskutinius žodžius: „Leiskite man ei-

ti į Tėvo namus“ popiežius ištarė lenkiškai balandžio 2 d. popietę, likus 6 valandoms iki mirties. Protokolo tekste nėra sakinio, kurį Vatikano spaudos centro direktorius Joaquinas Navarro-Vallsas priešmirtinėje spaudos konferencijoje perteikė, numanomai rekonstruodamas pagal lūpų judesius: „Aš jūsų ieškojau, dabar jūs ieškote manęs“.

Kovo 27 d. Jonas Paulius II 13 minučių stovėjo prie atviro savo buto lango, nebyliai teikdamas *Urbi et orbi* palaiminimą. Paskutinį kartą Jonas Paulius II viešai pasirodė kovo 30 d., kai jis pro savo buto langą trumpai palaimino į bendrąją audienciją susirinkusius tikinčiuosius. Pasak protokolo, balandžio 2 d. prieš 19 val. Joną Paulių II ištiko komą, o 21 val. 37 min. jis mirė.

Gniezne puoselėta „Dialogo mokykla naujajai Europai“

(KAP, KAI) Popiežius Benediktas XVI atsiuntė sveikinimo žodį rugsėjo 16–18 d. Gniezne vykusio VI tarptautinio šv. Adalberto kongreso dalyviams. Šventasis Tėvas apgailestavo, kad negalėjo išlaikyti dar prieš popiežiaus rinkimų konklavą duoto pažado dalyvauti šiame renginyje. Savo sveikinimo žodyje popiežius pabrėžė „šiandienos krikščionims tenkančius sunkius išbandymus“. Pasak Benedikto XVI, šie iššūkiai reiškiasi tiek dvasinėje, tiek ekonominėje srityje, taip pat susiduriant su kitomis religijomis.

Šv. Adalberto fondo surengtame kongrese dalyvavo apie 1000 katalikų, ortodoksų, evangelikų, taip pat judėjų bei musulmonų atstovų. Kongreso tema – „Dialogo Europa – būti krikščioniu pliuralistinėje Europoje“. Kongreso kulminacija buvo šeštadienį švęsta „Biblijos šventė“. Tą dieną (pirmąkart Lenkijoje) judėjai, krikščionys ir musulmonai kartu meldėsi už Europą.

Kongrese kalbėjęs Popiežiškiosios krikščionių vienybės tarybos pirmininkas kardinolas Walteris Kasperis sakė: „Europos integracija yra

daugiau negu vien ekonominė problema". Pasak jo, Europos vienybė galima tik tokiu atveju, jei Europa turi sielą, o ta siela yra krikščionybė. Europa turi būti „atviri ekumeniškumui ir atviri pasauliui namai“. „Religijos laisvė mums yra pamatinė žmogaus teisė“, – sakė kardinolas. Jis taip pat išreiškė įsitikinimą, kad dialogas ir bendradarbiavimas plėtotini pirmiausia pozityvia prasme, o ne „prieš ką nors“.

Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos pirmininkas kalbėjo apie numatomą katalikų ir ortodoksų dialogo atnaujinimą. Pasak jo, bus toliau svarstoma popiežiaus tarnystė – abi šalys turi konkrečių pasiūlymų ieškant bendros sampratos. Pasak kardinolo Kasperio, ateities ekumenizmo pagrindą sudaro „bendras biblinis liudijimas“, vienas krikštas, leidžiantis vadintis „garbingu krikščionio vardu“; tikrajam ekumenizmui taip pat būdinga nenutylėti skirtumų, esančių tarp įvairių krikščioniškųjų konfesijų. Pasak kardinolo Kasperio, viena iš ekumenizmo krizės priežasčių yra tai, kad ne visi vienodai supranta vienybės siekius. „Visi kalba apie vienybę įvairovėje ir įvairovę vienybėje, tačiau visi šią formuluotę skirtingai supranta“, – sakė Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos pirmininkas. Pasak jo, kai kurie protestantai pastaraisiais dešimtmečiais forsuodavo požiūrį, kurį galima apibūdinti kaip „įvairovę be tikros vienybės“. Kardinolas sakė, kad „dvasinio ekumenizmo“ pagrindas yra atsivertimas, taikomas pirmiausia savo, o ne kitų atžvilgiu.

Gniezno kongreso dalyviai plojimais sutiko Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos pirmininko raginimą, nukreiptą katalikų vyskupams, kad šie „atitinkamai pasinaudotų“ Bažnyčios mokymo pokyčiais dėl galimybės teikti šv. Komuniją nekatalikams. Pasak kardinolo, nuodugniai studijuojant Bažnyčios mokymo normas galima pastebėti „raidą ir atsivėrimą“ palyginus 1994 m. Katalikų Bažnyčios katekizmą ir 2005 m. paskelbtą Katekizmo kompendiumą.

Vienos rusų ortodoksų vyskupas Ilarionas (Alfejevas), kuris drauge yra Maskvos patriarchato atstovas prie ES institucijų Briuselyje, pabrėžė, kad Europai reikalingas vieningas krikščioniškas balsas. Jis kalbėjo apie Europoje greitai išigalinčio sekuliarizmo grėsmę. Vyskupas Ilarionas net kvietė sudaryti „katalikų ir ortodoksų sąjungą“, nukreiptą prieš „kovingojo ateizmo, reliatyvizmo ir islamo“ grėsmes. Jis patikslino, kad turi omenyje ne teologinę, bet „strateginę“ sąjungą.

Buvęs Vokietijos kancleris Helmutas Kohlis kongrese buvo sutiktas aplo-dishmentais kaip „politinio ekumenizmo“ atstovas. Jis kalbėjo apie reikšmingas prieš 40 metų pradėtas abiejų šalių susitaikinimo iniciatyvas: katalikų vyskupų konferencijų laiškus, taip pat Vokietijos evangelikų Bažnyčių laišką, raginusį pripažinti vakarinę Lenkijos sieną. Kancleris Kohlis sakė, kad anuometinį Vokietijos vyskupų atsakymą, nuvylusį kai kuriuos lenkus, galima paaiškinti 13 milijonų iškeldintų vokiečių politine įtaka. Pasak buvusio Lenkijos premjero Tadeuszo Mazowieckio, nei lenkų, nei vokiečių visuomenės anuomet nebuvo pasirengusios priimti vyskupų susitaikinimo iniciatyvos – „didžiulio šuolio“.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKCINĖ KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbras / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2005, „Bažnyčios žinios“